

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SITUAČNÍ A VÝHLEDOVÁ ZPRÁVA CUKR – CUKROVÁ ŘEPA

2021

MINISTERSTVO ZEMĚDĚLSTVÍ

SEZNAM VYBRANÝCH POUŽITÝCH ZKRATEK:

ACP	Africa – Caribic – Pacific. Vybrané rozvojové země z oblastí Afriky, Karibiku a Tichomoří.
CPV	Ceny průmyslových výrobců
CZV	Ceny zemědělských výrobců
DPB	Díl půdního bloku
ES	Evropské společenství (dřívější název EU)
ESD	Evropský soudní dvůr
EUR	Euro, společná měnová jednotka EU
lb	Libra (hmotnostní jednotka) – 0,453 kg
KN	Kombinovaná nomenklatura (CN; celní termín)
SAPS	Single area payment scheme. Sazba jednotné platby na plochu
SC	Spotřebitelské ceny
SOTC	Společná organizace trhů s cukrem
SVZ	Situační a výhledová zpráva
SZIF	Státní zemědělský intervenční fond
SZP	Společná zemědělská politika EU
t/d ř.	Tuny řepy za den (jmenovitý výkon cukrovaru – zpracování řepy)
USc	Měnová jednotka – americký cent (setina dolaru)
VCS	Dobrovolná podpora vázaná na produkci

Odbor rostlinných komodit MZe

Odpovědný redaktor:

Ing. Jana Suková, MZe

Spolupracovníci:

Ing. Daniel Froněk, MZe

Mgr. Markéta Dvořáková, MZe

Ing. Roman Blinka, MZe

Ing. Petra Bartyzal Munzarová, SZIF

Ing. Hana Baudisová, ÚZEI

Ředitel Odboru rostlinných komodit:

Ing. Zdeněk Trnka, MZe

Zdroje informací:

Albert Bartens

Český statistický úřad – ČSÚ

Českomoravský cukrovarnický spolek – ČMCS

Evropská Komise – DG AGRI

Ministerstvo zemědělství – MZe

Státní zemědělský intervenční fond – SZIF

Svaz pěstitelů cukrovky Čech

United States Department of Agriculture – Foreign Agricultural Service - USDA

VUC Praha, a. s. – býv. Výzkumný ústav cukrovarnický Praha

Ústav zemědělské ekonomiky a informací

Autor fotografie:

Ing. Daniel Froněk

Vydalo: Ministerstvo zemědělství, Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1

Internet: www.eagri.cz, e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-683-5, ISSN 1211-7692, MK ČR E 11003

Tisk: Ústav zemědělské ekonomiky a informací, www.uzei.cz

SITUAČNÍ
A VÝHLEDOVÁ
ZPRÁVA
CUKR – CUKROVÁ
ŘEPA

PROSINEC
2021

OBSAH

Úvod.	3
Souhrn	3
Zásahy státu a EU	6
Opatření na trhu ČR.	6
Dotace a finanční podpory pro pěstitele cukrové řepy pro kalendářní roky 2021 a 2022.	6
Opatření na trhu EU.	9
Legislativa EU	9
Přehled předpisů EU	10
Celní opatření EU vůči třetím zemím	11
Vnější obchodní politika EU v oblasti cukru (KN 1701)	12
Světový obchod s cukrem	16
Vývoj cen cukru na světových trzích.	16
Výroba cukru ve světě.	16
Výroba cukru v EU.	17
Vývoj cen zemědělských výrobců cukrové řepy v EU a ČR	23
Vývoj cen cukru v ČR	24
Pěstování a sklizeň cukrové řepy v ČR	28
Počasí	28
Rok 2021	28
Vegetační období cukrové řepy	28
Cukrovarnická kampaň v ČR	30
Přehled cukrovarů	30
Zhodnocení cukrovarnické kampaně 2021/22	30
Prodej cukru z cukrovarů v ČR v letech 2020/21 až 2021/22	35
Bilance cukru v ČR.	37
Hospodářský rok 2021/22 - odhad	37
Zahraniční obchod.	38
Zahraniční obchod s cukrem.	38
Zahraniční obchod se substituenty cukru	39
Zahraniční obchod se zpracovanými výrobky	39

ÚVOD

Situační a výhledová zpráva (dále jen „SVZ“) navazuje na údaje a skutečnosti, které byly zveřejněny v SVZ v prosinci 2020. Obsahem jsou primárně údaje z hospodářského roku 2021/22. Cílem SVZ je informovat veřejnost o důležitých aktuálních skutečnostech a základních údajích odvětví cukrové řepy a výroby cukru.

SVZ v jednotlivých kapitolách poskytuje údaje v rámci Společné organizace trhů s cukrem v Evropské unii (dále jen „EU“), o legislativě EU a o opatřeních státu na trhu s cukrem v ČR. SVZ dále poskytuje základní informace z oblastí českého a zahraničního obchodu s cukrem, pěstování a zpracování cukrové řepy v tuzemsku a v EU.

Použité údaje jsou zpracovány podle informací dostupných k měsíci prosinci roku 2021, není-li uvedeno jinak.

SOUHRN

Cukrová řepa zůstává jedinou surovinou pro výrobu sacharózy v českém zeměpisném pásmu. Cukrová řepa již není jen synonymem pro cukr; vedle tradičního bílého krystalického cukru se z ní vyrábí také pitný nebo energetický líh, energie, krmiva nebo hnojiva. Při výrobě dochází prakticky k bezezbytkovému zpracování této plodiny na řadu výrobků, voda a zemina se vrací zpět do přírody. Pěstování cukrové řepy s určitými parametry kvality a kvantity je základem úspěchu cukrovarnické kampaně. Kampaň 2021/22 patří k těm nejlepším, které Česká republika zažila a vrátila ji zpět na vysokou úroveň evropského cukrovarnictví, po několika klimaticky špatných sezónách, kdy došlo k propadu výsledků právě vlivem průběhu počasí, které cukrové řepě nepřálo. Kampaň byla relativně dlouhá, trvala 147 dní. Po delším období bylo vyrobeno více než 600 tis. tun cukru, potřeby od roku 1989, konkrétně 623 740 tun cukru, což je meziroční zvýšení o 23 %. Česká republika je čistým vývozcem, který zásobuje cukrem některé okolní deficitní státy. Česká republika je tedy v Evropské unii pátým největším producentem cukru z 19 cukr vyrábějících států, po Německu, Francii, Polsku a Nizozemsku. Výrobně byla překonána i tradičně velká Belgie. Z hlediska klimatických podmínek hospodářský rok 2021/22 doprovázelo chladné jaro se zpožděným vzházením, slunný podzim, dostatečný a rovnoměrný přísun srážek v rozhodujících fázích vegetace. Podařilo se zvládnout také ranný nástup houbové choroby cercospory. Cukrová řepa narostla do hodnot výnosu v průměru 68,18 tun řepy z hektaru, což je meziroční nárůst o 9,0 %. Celkem zpracovaná řepa na cukr a líh činila 4,35 mil. tun (v předchozím hospodářském roce se jednalo o 3,89 mil. tun řepy). Cukernatost řepy byla 18,24 %, tzn. o 2,4 % vyšší než předchozí hospodářský rok. Cukrová řepa byla v roce 2021/2022 sklizena z plochy 58,0 tis. ha, což je meziročně o 1,0 % méně. Pro výrobu kvasného lihu bylo sklizeno dalších 5,9 tis. ha. Celková sklizňová výměra cukrové řepy dosáhla hodnoty 63,9 tis. ha, tedy o 1,7 tis. ha více než v předchozím roce. Cukrovou řepu pěstovalo v hospodářském roce 2021/22 celkem 970 pěstitelů. Při celkové ploše cukrové řepy v České republice ve výši 63 tis. ha cukrová řepa vyprodukuje kyslík na jeden rok pro 3,7 mil. lidí. To z cukrové řepy činí v tomto směru jednu z nejefektivnějších plodin. Na rozdíl od Evropské unie je Česká republika ve výrobě cukru plně soběstačná a provývozní. Výroba cukru se v České republice nachází vysoko nad spotřebou. Na druhou stranu však hospodářsky dobrý výsledek kampaně zcela pohltila kritická situace a dění na trhu s energiemi a surovinami.

V době, kdy pandemická nákaza Covid-19 začala ustupovat, přišla ruská invaze na Ukrajině, která má celosvětový dopad a přináší velkou nejistotu v řadě odvětví. V důsledku válečného konfliktu na Ukrajině dále vzrostly již tehdy zvyšující se ceny zemědělských vstupů, což zvyšuje tlak také na cenu cukrové řepy. Cena plynu se zvýšila až o 400 %. V návaznosti na ceny energií rostou ceny emisních povolenek. Zdražuje se ropa, což se promítá do růstu nákladů na dopravu suroviny i finálních výrobků.

Tomu všemu musí cukrovarnický sektor čelit. Dalším faktorem je inflace, na kterou reagují banky zvýšením úrokových sazeb, což prodražuje úvěry potřebné k zajištění investic.

Potěšitelné ovšem je pro pěstitele udělení výjimky na užívání neonikotinoidů i pro rok 2021, které jsou zatím nenahraditelné v rámci ochrany cukrové řepy. Se zájmem mezi pěstiteli se v rámci pěstování cukrové řepy postupně a významně začala rozšiřovat technologie Conviso Smart, která umožňuje pěstitelům pěstovat cukrovou řepu i na polích, kde to dosud kvůli vyběhlicím nešlo. Také množství použitých účinných látek je u této technologie výrazně nižší než u klasických prostředků. Úspěchem je zachování zařazení cukrové řepy mezi citlivé komodity a zachování VCS plateb. Všechny tyto dílčí úspěchy pomáhají udržet rozměr pěstování cukrové řepy v České republice, který se pohybuje okolo 60–63 tis. ha.

Výrobu cukru ve světě provázal poslední tři roky deficit, což bylo určitým signálem pro růst světových cen. Světový trh s cukrem je nicméně stabilizovaný. Největšími světovými výrobci zůstávají Brazílie a Indie. Kampaň v Brazílii doprovázelo obrovské sucho, které se výrazně promítlo do výnosu cukrové třtiny. Brazílie vyrobila pouze 35 mil. t cukru, což je propad o 6 mil. t oproti předchozímu roku. I přes tuto skutečnost ale zůstává Brazílie na prvním místě ve výrobě cukru. Druhým největším světovým producentem cukru je Indie, která vyrobila více než 33 mil. t cukru, což je v meziročním srovnání nárůst o 2 mil. tun cukru. Indie je jedním z největších světových vývozců cukru. Vyváží 6–7 mil. tun cukru ročně.

Třetím největším výrobcem cukru na světě je Evropská unie, která v hospodářském roce 2021/22 vyrobila 16,6 mil. tun cukru, což je meziroční navýšení o cca 3 mil. tun cukru. K této skutečnosti došlo především díky významnému zlepšení výnosu a cukernatosti oproti roku 2020/21, po kterém vstupovala Evropa do kampaně 2021/22 s rekordně nízkými zásobami ve výši 1,4 mil. tun cukru. Průměrný výnos v hospodářském roce 2021/22 dosáhl 11,8 t/ha na ploše 1 398 tis. ha. Tato výroba však nestačí Evropské unii pro pokrytí její spotřeby a nestačila ani v období pandemie Covid-19, kdy omezení zapříčinila pokles poptávky. Evropská unie je ve výrobě cukru nesoběstačná již čtyři kampaně. Do Evropské unie se dováží okolo 2 mil. tun cukru, především do jižních států. Z Evropy se naopak kolem 1 mil. tun cukru vyveze. Průměrná cena cukru v EU za rok 2021 činila 402 EUR/t, došlo k meziročnímu nárůstu o 6,9 %.

Cena průmyslových výrobců ČR, která se v roce 2018 dostala na nejnižší úroveň od jejího sledování od roku 1993, se v roce 2021 zvýšila nad 11 Kč/kg. Cena vychází z dění na úrovni EU a tím pádem i v ČR. Spotřebitelská cena krystalového cukru se odráží od vývoje cen průmyslových výrobců. V roce 2021 došlo k poklesu na 13,21 Kč/kg. U moučkového cukru byl v roce 2021 zaznamenán opět pokles ceny ve srovnání s předchozím rokem o 1,07 Kč/kg.

V rámci Společné organizace trhů v odvětví cukru v EU, skončením kvótového systému po 49 letech existence zůstala jedinou adresnou hmatatelnou pomocí podpora pro pěstitele cukrové řepy. Tato podpora je součástí finančního rámce SZP pod označením dobrovolná vázaná podpora pro citlivé komodity, jejíž součástí je oddíl pro cukrovou řepu. V rámci celkového stropu pro ČR je pro tuto komoditu ročně, od roku 2015, vyčleněno 450 mil. Kč. V přepočtu na koruny je ve skutečné výši celková vyplácená částka o několik desítek miliónů korun nižší. V roce 2020 byla sazba podpory stanovena na 7 712,13 Kč/ha a v roce 2021 se jednalo o 6 807,24 Kč/ha. Výroba cukru navazující na pěstování řepy není adresně podporována.

Na úrovni EU bylo rozšířeno stávající hlášení informací na EK. Členské státy na základě nařízení vlády č. 322/2020, Sb. s platností od 1. ledna 2021, poskytují EK další rozšířené informace týkající se společné organizace trhu.

Dne 31. ledna 2020 Velká Británie formálně opustila společný trh Evropské unie. V prosinci 2020 se podařilo EU a Velké Británii vyjednat Dohodu o obchodu a spolupráci, s prozatímním prováděním od 1. ledna 2021. V květnu 2021 pak dohoda vstoupila v plnou platnost. Ve vzájemném obchodu mezi EU a Velkou Británií bylo zavedeno od 1. ledna 2021 celní řízení a také specifické požadavky a kontroly určitého, především zemědělského, zboží vyváženého z Velké Británie do EU. Velká Británie kontroly zemědělských komodit odložila až na rok 2022.

Nově v obchodě mezi EU a Velkou Británií platí tzv. pravidla původu (rules of origin). V jejich rámci platí, že se dovezený surový cukr rafinovaný na území Velké Británie nadále nebude na EU trh dovážet za podmínek vnitřního trhu, jak tomu bylo v době, kdy byla Velká Británie členem EU.

Výhled na hospodářský rok 2022/23

Produkce cukru v České republice s největší pravděpodobností poklesne, oproti předchozí kampani se očekává snížení výroby cukru z 624 tis. tun na méně než 600 tis. tun, poklesne i plocha cukrové řepy z 63 na hranici okolo 60 tis. ha, úroda by však měla být dostačující. Ve výrobě cukru bude nadále Česká republika plně soběstačná. Producentům vzrostou náklady, vzroste cena řepy, náklady na energie se cukrovarům meziročně významně zvýší. I v návaznosti na to vzroste cena cukru. Přesto nebo právě proto panují obavy, že se výměra cukrové řepy může dále snižovat. Zrychlující zvyšování cen energií a surovin patří mezi stresové faktory napříč zemědělsko-potravinářským odvětvím a koneckonců celou společností.

V rámci světa je v hospodářském roce 2022/23 odhadována výroba cukru v surovém stavu ve výši 182 mil. tun, o 5,49 % více oproti předchozímu roku. Spotřeba je očekávána ve výši 176 mil. tun surového cukru, o 0,94 % více ve srovnání s předchozím obdobím. Přebytek cukru by měl být kolem 6,2 mil. tun. Požadavek na dovoz je ve výši 61,5 mil. tun cukru a vývozní možnosti jsou 64,5 mil. tun cukru. Konečné zásoby jsou odhadovány na 99,7 mil. tun cukru, což je o 2,98 % více oproti předchozímu hospodářskému roku.

Na většině zemí EU bude pravděpodobně převažovat sušší a teplejší počasí, což přispěje k rychlé sklizni. Očekávané výsledky budou rozdílné, celkově se ale očekává produkce okolo 80 t/ha, v oblastech více postižených suchem 60–70 t/ha. Průměrný výnos se očekává pod pětiletým průměrem. Předpokládá se výroba ve výši 14,9 mil. t cukru. Meziročně tak dojde k poklesu asi o 1,7 mil. tun cukru. Plocha cukrové řepy se oproti předchozímu hospodářskému roku téměř nezmění, je odhadována na 1,3 mil. ha s průměrným výnosem 10,9 t/ha. Spotřeba je odhadována na 14,9 mil. tun cukru, o 0,3 mil. tun cukru méně než předchozí hospodářský rok.

Po významném propadu cen, v současné době bude pokračovat jejich zvyšování. Průměrná cena bílého cukru postupně roste. Poslední známá průměrná cena v EU je ze 09/2022: 512 EUR/t. Průměrná cena je v porovnání s předchozím rokem vyšší o 104 EUR/t a o 28 EUR/t vyšší oproti předchozímu měsíci. Došlo k překročení hranice 500 EUR/t. Průměrná cena cukrové řepy za hospodářský rok 2020/21 byla 25,8 EUR/t (meziročně +10,4 %).

ZÁSAHY STÁTU A EU

Opatření na trhu ČR

Dotace a finanční podpory pro pěstitele cukrové řepy pro kalendářní roky 2021 a 2022

Dobrovolná podpora vázaná na produkci

Od roku 2015, v rámci programovacího období let 2015 až 2020, byla zavedena podpora pro určené plodiny, tzv. citlivé plodiny. Mezi ně patří i cukrová řepa. Tato podpora je stanovena prostřednictvím nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky, a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009. Kromě cukrové řepy mezi citlivé komodity patří také brambory určené pro výrobu škrobu, chmel, ovoce a zelenina, bílkovinné plodiny, hovězí a telecí maso, mléko a mléčné výrobky, skopové a kozí maso. Při rozhodnutí využít uvedené nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) bylo vzato v úvahu také nařízení Komise v přenesené pravomoci č. 639/2014, kterým bylo doplněno nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, pokud jde o dobrovolnou podporu vázanou na produkci. Znamená to, že podpora vázaná na produkci může být poskytnuta odvětvím nebo regionům členského státu, kde zvláštní druhy zemědělské činnosti nebo zvláštní zemědělské odvětví, které jsou obzvláště důležité z hospodářských, sociálních nebo environmentálních důvodů, čelí určitým obtížím. Na základě rozhodnutí vedení Ministerstva zemědělství v roce 2014 bylo pro cukrovou řepu z celkového finančního stropu vyčleněno 450 mil. Kč, na každý rok období, počínaje rokem 2015. Podporu je možno získat prostřednictvím žádostí o dotace podávaných obvyklou standardní cestou na akreditovanou platební agenturu SZIF. Žadatel o uvedenou podporu musí mimo obvyklé podmínky doložit také platnou smlouvu s odběratelem cukrové řepy a doklady o nabytí osiva cukrové řepy pro daný pěstitelský rok (nákup min. 0,8 VJ/ha). Uvedené náležitosti jsou předmětem nařízení vlády č. 50/2015 Sb., v platném znění, o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělcům a o změně některých souvisejících nařízení vlády.

Dobrovolnou vázanou podporu se v rámci EU rozhodlo využít 11 států (ČR, Finsko, Chorvatsko, Itálie, Maďarsko, Polsko, Portugalsko, Rumunsko, Řecko, Slovensko a Španělsko), tzn. i všechny sousední státy ČR s formou platby SAPS.

Pro přechodné období SZP 2021–2022 směřují finanční prostředky ve výši 15 % roční obálky na přímé platby (průměrná roční částka cca 3,4 mld. Kč) na ovoce, zeleninu, konzumní brambory, cukrovou řepu, chmel, brambory na výrobu škrobu, bílkovinné plodiny, chov skotu, ovcí a koz.

O podporu na produkci cukrové řepy v roce 2021 zažádalo celkem 898 žadatelů o celkové výměře 61 437 ha. Mezi tyto žadatele se následně rozdělilo 418, 21 mil. Kč. U této podpory došlo k nárůstu výměry oproti předcházejícím rokům 2019 a 2020 o cca 2 tis. ha. Pro rok 2022 byla vyčleněna obálka ve výši 402,70 mil. Kč. V porovnání s tím byl v roce 2022 zaznamenán nižší počet žádostí o zmíněnou podporu, a to 869. Výměra v rámci této podpory se snížila na 58 157,95 ha.

Sazba dobrovolné vázané podpory v ČR v přepočtu na hektar cukrové řepy

Rok	Sazba (Kč/ha)
2015	7 874,13
2016	7 430,45
2017	6 540,43
2018	6 549,92
2019	7 245,59

Rok	Sazba (Kč/ha)
2020	7 712,13
2021	6 807,24
2022	6 924,18

Pramen: SZIF.

Původní dobrovolná vázaná podpora členských států v přepočtu na hektar cukrové řepy k roku 2020

Stát	Finsko	Chorvatsko	ČR	Itálie	Španělsko, podz. osev	Řecko	Polsko	Slovensko	Maďarsko	Španělsko, jarní osev	Rumunsko
EUR/ha	67	201	267	262	311	500	348	351	374	445	645

Pramen: ÚZEI.

Národní podpůrné programy

S platností od 1. 1. 2020 byl ve spolupráci Ministerstva zemědělství a pěstitelů cukrové řepy připraven nový dotační titul na podporu mechanické likvidace plevelné řepy. Místo chemické likvidace plevelné řepy tak zemědělci použijí např. plečkování nebo okopávání. Ministerstvo počítá s vyčleněním částky 200 mil. Kč ročně.

Dotační titul spadá do režimu tzv. agro-envi Evropské komise:

■ 3.k. Mechanická likvidace plevelné řepy jako náhrada za likvidaci chemickou

1 Účel dotace

Zvýšení kvality rostlinné produkce cestou náhrady chemického ošetření za mechanickou likvidaci, vedoucí ke zlepšení půdní diverzifikace.

Podpora je poskytována v souladu s AGRI pokyny.

2 Předmět dotace

Proplacení rozdílu nákladů, které tvoří rozdíl mezi náklady na mechanickou likvidaci plevelné řepy v cukrové řepě (dále jen „mechanická likvidace“) a chemickou likvidaci plevelné řepy v cukrové řepě (dále jen „chemická likvidace“).

3 Žadatel

Zemědělský podnikatel, tj. fyzická nebo právnická osoba, která podniká v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

4 Dotace

Forma dotace: dotace k výsledku hospodaření (dříve neinvestiční). Sazbová dotace.

Výše dotace: maximálně do 3 788 Kč na jeden hektar plochy cukrové řepy, na které bude provedena mechanická likvidace plevelné řepy.

5 Podmínky poskytnutí dotace

- Uznatelné jsou operace uskutečněné od data příjmu žádosti o dotaci do 31. 8. 2021.
- Žádost o dotaci i doklady prokazujícími nárok na dotaci podává žadatel na každý rok samostatně.

- c) Žadatel musí být od data podání žádosti o dotaci do 31. 8. 2021 veden jako uživatel u DPB v LPIS.
- d) Plocha cukrové řepy na orné půdě, na které bude provedena mechanická likvidace, musí být v součtu všech ploch DPB uvedených v žádosti o dotaci minimálně 1 ha.
- e) DPB uvedené v žádosti o dotaci nesmí být v LPIS označeny příznakem režimu obhospodařování přechodného období resp. ekologického zemědělství (PO resp. EZ) od data příjmu žádosti o dotaci do 31. 8. 2021.
- f) Uvedená plocha nesmí překročit smluvní plochu celkové řepy uvedenou ve Smlouvě o dodání cukrové řepy uzavřenou mezi prodejcem/pěstitelem a cukrovarnickým podnikem k příslušnému roku podání dokladů prokazujících nárok na dotaci. Pokud však smlouva obsahuje i ustanovení o výkupu nad původně sjednané množství, je podmínka splněna.
- g) Žadatel se v prvním roce závazku musí zavázat, že bude po dobu 5 po sobě jdoucích let používat výlučně mechanickou likvidaci plevelné řepy u DPB, na kterých bude cukrová řepa vyseta.
- h) Dotace je poskytována žadateli, každý rok 5 letého závazku v případě splnění podmínek pro poskytnutí dotace v příslušném roce. Žadatel se zavazuje používat výlučně mechanickou likvidaci a to minimálně do 31. 12. 2025.
- i) Dotaci nelze poskytnout, pokud žadatel provedl likvidaci plevelné řepy pouze chemickou likvidací, nebo kombinací mechanické likvidace s chemickou likvidací.
- j) V případě, že v některém roce z 5 letého závazku žadatel nepoužije mechanickou likvidaci plevelné řepy, uvede na formuláři Fondu pro příslušný rok, z jakého závažného důvodu nemohla být mechanická likvidace plevelné řepy použita. Za závažné důvody lze pokládat např. nevysetí cukrové řepy. Formulář podá Fondu od 1. 10. 2021 do 31. 10. 2021.
- k) Za nesplnění podmínky se nepovažuje zásah vyšší moci nebo mimořádných okolností. Případy zásahu vyšší moci nebo mimořádných okolností musí žadatel bezodkladně oznámit na formuláři Fondu do 31. 10. 2021. Po uplynutí závazku není pro žadatele povinnost závazek obnovovat.
- l) Pokud žadatel nedodrží 5 letý závazek používat mechanickou likvidaci plevelné řepy bez závažného důvodu, bude po datu uzavření 5 letého závazku zpětně celou dotaci vracet.
- m) Uznatelné pracovní operace u mechanické likvidace jsou: plečkování mezi řádky, ruční vykopání v řádku a mezi řádky před a po vykvetení rostlin plevelné řepy, odstraňování (odvoz) rostlin plevelné řepy z DPB.
- n) Žadatel vede a průběžně aktualizuje k příslušnému DPB evidenční kartu provedených agrotechnických operací podle vzoru v článku 9 Evidenční karta provedených agrotechnických operací a uchovává ji minimálně po dobu 10 kalendářních let od 1 roku vstupu do 5 letého závazku.
- o) Dotace je stanovena jako rozdíl mezi náklady na mechanickou likvidaci a náklady na chemickou likvidaci. Rozdíl se vypočítá odečtením nákladů na chemickou likvidaci od celkových nákladů na mechanickou likvidaci. Náklady na chemickou likvidaci (aplikace neselektivního herbicidu) jsou stanoveny na 866 Kč/ha. Celkové náklady na mechanickou likvidaci se vypočtou jako součet nákladů všech provedených uznatelných pracovních operací. Pracovní operace u mechanické likvidace mohou být v průběhu vegetace použity vícekrát.

Výše nákladů na mechanickou likvidaci dle pracovních operací je stanovena následovně:

- plečkování mezi řádky: 683 Kč/ha,
- ruční vykopávání v řádku a mezi řádky před a po vykvetení rostlin plevelné řepy: 1 096 Kč/ha,
- odstraňování (odvoz) rostlin plevelné řepy z DPB: 320 Kč/ha.

6 Termín příjmu žádostí o dotaci

Příjem žádostí o dotaci začíná 1. 3. 2021 a končí 16. 4. 2021.

Žádost o dotaci musí být podána před zahájením realizace předmětu dotace.

7 Termín příjmu dokladů prokazujících nárok na dotaci

Příjem formuláře s doklady prokazujícími nárok na dotaci začíná 1. 10. 2021 a končí 31. 10. 2021.

Formulář s doklady prokazujícími nárok na dotaci musí být podán po ukončení realizace předmětu dotace.

8 Doklady prokazující nárok na dotaci

- Ortofotomapa z LPIS příslušného DPB s vyznačením konkrétní části DPB, na které bude prováděna mechanická likvidace, v případě, že mechanická likvidace bude prováděna na části výměry daného DPB v měřítku 1 : 10 000 nebo podrobnějším.
- Fotodokumentace každého DPB před a po likvidaci plevelné řepy (min. 2 fotografie). Barevné fotografie musí být pořízené za jasné denní viditelnosti a v přijatelné kvalitě. Fotografie před a po likvidaci plevelné řepy musí obsahovat stejné záchytné body v krajině.
- Doklady prokazující provedené pracovní operace.

9 Evidenční karta provedených agrotechnických operací (vzor)

Číslo DPB:				
Výměra DPB s pěstovanou cukrovou řepou (ha):				
Datum		Provedená agrotechnická operace	Použitý mechanizační prostředek	Poznámka
od	do			

Opatření na trhu EU

Legislativa EU

V průběhu reformy SOTC v EU byl završen proces sjednocování právních předpisů ES v oblasti společných organizací trhu. Výsledkem bylo přijetí nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 dne 22. 10. 2007, do něhož byla včleněna i ustanovení vztahující se k SOTC. Toto nařízení Rady nabylo účinnosti pro odvětví cukru až od počátku hospodářského roku 2008/09, tedy od 1. 10. 2008.

Dne 17. 12. 2013 bylo přijato nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty a zrušují nařízení Rady (EHS) č. 922/72, (EHS) č. 234/79, (ES) č. 1037/2001 a (ES) č. 1234/2007. Toto nařízení s účinností od 1. 1. 2014 v plném rozsahu nahradilo nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 včetně ustanovení upravujících pravidla SOTC. Dosavadní pravidla SOTC včetně systému produkčních kvót však zůstala zachována až do konce hospodářského roku 2016/2017, tj. do 30. 9. 2017 (čl. 232 odst. 3 nařízení EU č. 1308/2013). Některá ustanovení vztahující se k SOTC obsažená v nařízení Rady (ES) č. 1234/2007 byla s účinností od 1. 1. 2014 včleněna do nařízení Rady (EU) č. 1370/2013 ze dne 16. 12. 2013, kterým se určují opatření týkající se stanovení některých podpor a náhrad v souvislosti se společnou organizací trhů se zemědělskými produkty.

Dne 17. 12. 2013 bylo přijato s účinností od 1. 1. 2015 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory

v rámci společné zemědělské politiky a kterým se zrušují nařízení Rady (ES) č. 637/2008 a nařízení Rady (ES) č. 73/2009. Na základě tohoto nařízení byla od roku 2015 oddělená platba na cukr v její dosavadní podobě nahrazena novou podporou na produkci cukrové řepy, jejíž podmínky jsou upraveny v ustanovení § 27 nařízení vlády č. 50/2015 Sb., o stanovení některých podmínek poskytování přímých plateb zemědělci a o změně některých souvisejících nařízení vlády, ve znění pozdějších předpisů. Nařízení (EU) č. 1307/2013 je zrušeno viz bod č. 7.

V souvislosti s ukončením systému produkčních kvót na cukr (a souvisejících opatření) přestala být aplikovatelná také mnohá ustanovení nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, která upravovala většinu základních pravidel společné organizace trhů v odvětví cukru. Od 1. 10. 2017 proto pozbyla účinnosti ustanovení článků 127 až 144, článku 192, článku 193, Přílohy II Části II Oddílu B (místo něj je aplikovatelný Oddíl A Přílohy II Části II), Přílohy XI (místo ní je aplikovatelná příloha X), Přílohy XII a Přílohy XIII předmětného nařízení EU. Zanikla zejména ustanovení týkající se systému produkčních kvót, minimální ceny cukrové řepy (26,29 EUR/t), výrobní dávky, nadkvótového cukru, průmyslového cukru a vývozního limitu WTO ve výši 1 350 000 tun pro celou EU. Naopak zůstaly zachovány dovozní režimy cukru, základní vztahy mezi prodejci řepy a zpracovateli. Evropská komise přijala delegovaný akt, kterým se mění příloha X, podmínky nákupu cukrové řepy od 1. října 2017, nařízení EP a Rady (EU) č. 1308/2013. Delegovaný akt je právním ukotvením podílu pěstitelů cukrové řepy na rozdílu budoucího vývoje tržní ceny prodaného cukru cukrovarnickými podniky, pokud se na této skutečnosti obě dvě strany dohodnou v rámci mezioborové dohody.

Také v bezkvótovém období Evropská komise průběžně monitoruje situaci na trhu s cukrem na základě příslušných údajů od cukrovarnických podniků hlášených členskými státy Evropské unie, jelikož Evropská komise je na základě čl. 219 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013 oprávněna přijmout adekvátní opatření v případě narušení trhu s cukrem. Proto v roce 2017 bylo z důvodu zachování systému poskytování nezbytných údajů v odvětví cukru přijato nařízení Komise (EU) 2017/1185, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde o oznamování informací a dokumentů Komisi, a kterým se mění a ruší několik nařízení Komise a dále nařízení Komise (EU) 2017/1183, kterým se doplňují nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde o oznamování informací a dokumentů Komisi. Členské státy Evropské unie podle tohoto předpisu po ukončení režimu cukerných kvót hlásí cenu cukru, cenu cukrové řepy, plochu cukrové řepy rozlišenou na produkci cukru a bioethanolu, produkci cukru a bioethanolu, produkci isoglukózy, zásoby cukru a isoglukózy.

V rámci ČR je monitoring údajů stanoven v nařízení vlády č. 316/2017 Sb., o některých podmínkách k provádění společné organizace trhů v odvětví cukru, ve znění nařízení vlády č. 322/2020 Sb. V rámci tohoto předpisu jsou stanoveny termíny pro poskytování informací cukrovarnickými podniky SZIF a následně jsou informace zaslány na Evropskou komisi, tzn. stejným způsobem jako doposud. Informace poskytují: výrobci cukru z cukrové řepy, výrobci cukru ze surového třtinového cukru, výrobci bioethanolu a výrobci isoglukózy.

Přehled předpisů EU

V tomto přehledu legislativy jsou uvedeny právní předpisy EU se zásadním významem pro odvětví cukru, které vyšly v Úředním věstníku EU v období od 13. května 2016 do 31. prosince 2021.

1. Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2016/1166 ze dne 17. května 2016, kterým se mění příloha X nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1308/2013, pokud jde o podmínky nákupu cukrové řepy v odvětví cukru od 1. října 2017.
2. Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1109 ze dne 21. června 2017, kterým se zrušuje pozastavení podávání žádostí o dovozní licence v rámci celních kvót otevřených nařízením (ES) č. 891/2009 v odvětví cukru.
3. Nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2017/1183 ze dne 20. dubna 2017, kterým se doplňují nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud

jde o oznamování informací a dokumentů Komisi. Tímto nařízením se v rámci společné organizace trhů se zemědělskými produkty stanovují obecná pravidla poskytování některých informací a dokumentů členskými státy EU Evropské komisi, včetně informací spadajících do systému společné organizace trhu v odvětví cukru. Prováděcím nařízením Komise (EU) 2017/1185 jsou pak požadované informace a dokumenty konkretizovány.

4. Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1185 ze dne 20. dubna 2017, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde o oznamování informací a dokumentů Komisi, a kterým se mění a ruší několik nařízení Komise, v platném znění.
5. Prováděcí nařízení Komise (EU) 2017/1409 ze dne 1. srpna 2017, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) č. 75/2013 a nařízení (ES) č. 951/2006, pokud jde o dodatečná dovozní cla v odvětví cukru a výpočet obsahu sacharózy v isoglukóze a některých sirupech. Na základě tohoto nařízení se prodlužuje do 30. září 2022 nulové dodatečné dovozní clo pro stanovené produkty v odvětví cukru. Zároveň se ruší některé metody výpočtu obsahu sacharózy v isoglukóze a některých sirupech.
6. Prováděcí nařízení Komise (EU) 2019/1746 ze dne 1. října 2019, kterým se mění prováděcí nařízení (EU) 2017/1185, kterým se stanoví prováděcí pravidla k nařízením Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1307/2013 a (EU) č. 1308/2013, pokud jde o oznamování informací a dokumentů Komisi.
7. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2115 ze dne 2. prosince 2021, kterým se stanoví pravidla podpory pro strategické plány, jež mají být vypracovány členskými státy v rámci společné zemědělské politiky (strategické plány SZP) a financovány Evropským zemědělským záručním fondem (EZZF) a Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV), a kterým se zrušují nařízení (EU) č. 1305/2013 a (EU) č. 1307/2013, v platném znění.
8. Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/2117 ze dne 2. prosince 2021, kterým se mění nařízení (EU) č. 1308/2013, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty, nařízení (EU) č. 1151/2012 o režimech jakosti zemědělských produktů a potravin, nařízení (EU) č. 251/2014 o definici, popisu, obchodní úpravě, označování a ochraně zeměpisných označení aromatizovaných vinných výrobků a nařízení (EU) č. 228/2013, kterým se stanoví zvláštní opatření v oblasti zemědělství ve prospěch nejvzdálenějších regionů Unie.

Celní opatření EU vůči třetím zemím

Celní sazebník pro obchod EU se třetími zeměmi se řídí nařízením (ES) č. 2658/1987 o celní a statistické nomenklatuře a o společném celním sazebníku, v platném znění.

Přehled některých celních sazeb v odvětví cukru

1. Surový třtinový i řepný cukr určený k rafinaci: 33,9 EUR/100 kg (hodnota bílého cukru).
2. Ostatní cukr (včetně bílého cukru): 41,9 EUR/100 kg (hodnota bílého cukru).
3. Isoglukóza: 50,7 EUR/100 kg (hodnota bílého cukru).
4. Inulínový sirup: 0,4 EUR/100 kg (hodnota bílého cukru).
5. Melasa třtinová i ostatní (řepná): 0,35 EUR/100 kg.
6. Kakaový prášek obsahující 80 % nebo více sacharózy: 8 % + 41,9 EUR/100 kg (hodnota bílého cukru) – nepatří do SOT.

V případě dovozů cukru je nutno předložit celnímu orgánu při proclení dovozní licenci pouze u dovozu cukru v rámci kvót řízených licencemi AGRIM. Licence je platná pro celé Společenství a její udělení je podmíněno složením záruky na uskutečnění dovozu během období platnosti licence, případně splněním dalších podmínek. Vydávání licencí zajišťuje SZIF.

Celní kvóty řízené licencemi AGRIM

Pravidla pro dovoz cukru v rámci celních kvót v odvětví cukru jsou stanovena v nařízení Komise v přenesené pravomoci (EU) 2020/760, v platném znění a v prováděcím nařízení Komise (EU) 2020/761, v platném znění. Množství v rámci WTO kvót je průběžně upravováno dle dohod uzavřených se třetími zeměmi po brexitu.

Přehled dovozních celních kvót EU řízených licencemi AGRIM

Název	KN kód	Původ	Množství v tunách	Celní sazba v EUR/tuna	Platnost
Koncesní cukr CXL	1701 13 10 1701 14 10	Austrálie	9 925	98	
		Kuba	68 969		
		Třetí země kromě GB	260 390		
		Brazílie	308 518		do 2023/24
			380 555	11	od 2024/25
			72 037		do 2021/22
			54 028		2022/23
			18 009	54	2022/23
			54 028		2023/24
	1701	Indie	5 841	0	
Cukr z balkánských zemí	1701 a 1702	Albánie	1 000	0	
		Bosna a Hercegovina	13 210		
		Srbsko	181 000		
		Republika Severní Makedonie	7 000		

Pramen: SZIF.

Celní kvóty spravované celními úřady

V současné době jsou otevřené některé celní kvóty na dovoz cukru, které jsou spravovány celními úřady a k jejich čerpání není potřeba dovozní licence AGRIM. Jedná se např. o tyto země: Kostarika, Guatemala, Honduras, Nikaragua, Salvador, Panama, Kolumbie a Ukrajina.

Aktuální informace o těchto kvótách jsou na webových stránkách Celní správy ČR v části TARIC.

Vnější obchodní politika EU v oblasti cukru (KN 1701)

Obchodní vztahy EU se třetími zeměmi charakterizuje velký počet preferenčních dohod, meziregionálních iniciativ a jiných významných ujednání. Existují i samostatná obchodní ujednání o obchodu s některými zemědělskými výrobky. Jednání o dalších smlouvách pokračují a EU se tak snaží rozšířit počet zemí, se kterými je možno obchodovat s celními preferencemi, a také odstranit další mimotarifní překážky obchodu.

Cukr je při sjednávání dohod o volném obchodu se třetími zeměmi považován za velmi citlivou komoditu, která vyžaduje zvláštní přístup. V některých dohodách tak nedochází k liberalizaci dovozních cel, ale jsou stanovovány preferenční celní kvóty.

Privilegované jsou vztahy s geograficky a historicky nejbližšími partnery, členskými státy Evropského sdružení volného obchodu (ESVO), které zahrnuje Švýcarsko, Norsko, Island a Lichtenštejnsko. Česká republika přistoupila také k Dohodě o Evropském hospodářském prostoru (EHP), který zahrnuje Norsko, Island a Lichtenštejnsko, protože vazba EHP na vnitřní trh EU je velmi silná. U položek

KN 1701 je v těchto zemích situace rozdílná. Zatímco Island má nulová cla na dovoz cukru z EU, Švýcarsko si tato cla zachovalo především u cukru s přísadou aromatických látek a barviv a Norsko ponechalo dovozní clo pouze u cukru pro krmné účely. U Švýcarska není v dohledné době možné očekávat žádnou změnu, spíše se v poslední době zvyšují ochrannářské tendence (i když zatím jen v případě potravin). Ani v případě Norska není předpoklad pro další snižování cel v této oblasti, a to přesto, že v říjnu 2018 vstoupila v platnost ujednání o další liberalizaci obchodu se zemědělskými výrobky mezi Norskem a EU. Cukr totiž mezi liberalizované položky zařazen nebyl.

Preferenční obchodní dohody uzavřela EU také s kandidátskými balkánskými zeměmi. Albánie a Černá Hora uplatňují na dovoz položek skupiny KN 1701 nulové clo, Severní Makedonie zachovává 5% clo ad valorem pouze na dovoz bílého cukru. Naproti tomu Srbsko zatěžuje dovozy cukru položek KN 1701 z EU dovozními cly 20 % + 10 EUR na 100 kg. Tato cla jsou v rámci dovozní kvóty (70 tun) u některých položek snížena na 20 %. Chorvatsko k 1. 7. 2013 vstoupilo do EU a stalo se tak součástí zóny volného obchodu.

K 31. 1. 2020 vystoupila z EU Velká Británie. V prosinci 2020 se mezi EU a Velkou Británií podařilo dospět k Dohodě o obchodu a spolupráci, která byla předběžně prováděna od 1. 1. 2021 a která vstoupila v platnost 1. 5. 2021. Díky této Dohodě se podařilo zachovat v obchodě mezi EU a Velkou Británií nulová cla a bezkvótový přístup pro všechny produkty splňující pravidla původu EU nebo Velké Británie. Vzájemný obchod však poznamenala zvýšená administrativní zátěž z důvodu zavedení celního řízení a dalších standardních pravidel v mezinárodním obchodu se třetími zeměmi.

Významnou oblastí, kde má EU sjednány dohody typu zóny volného obchodu, je Středomoří. U cukru se však celního zvýhodnění podařilo dosáhnout pouze u některých zemí. Např. Maroko poskytuje celní preference pro dovoz cukru z EU pouze u několika málo položek skupiny 1701 (snížení o 15 %), Alžírsko pak pouze u položky 1701 99 (clo pro dovozy z EU je nulové v rámci celní preferenční kvóty 150 tis. tun). Některé země regionu neuplatňují dovozní cla pro cukr z EU žádná (Izrael a Jordánsko) nebo jen velmi omezená na několik málo položek skupiny KN 1701 (Tunisko). Egypt sice nezatěžuje dovozy cukru z EU žádným clem, ale v rámci obecného trendu zvyšování obchodních překážek v červnu 2020 zakázal dovozy bílého cukru (kromě bílého cukru pro výrobu léků) a omezil dovoz surového cukru (podléhá licenční povinnosti). Tato opatření Egypt i nadále průběžně prodlužuje. Jednání s Egyptem, která byla zahájena v roce 2013, jsou v současnosti pozastavena. Další liberalizační jednání o prohloubené dohodě o volném obchodu probíhala do května 2019 s Tuniskem, z politických důvodů v Tunisku bylo však jejich pokračování zatím přerušeno. Mezi Marokem a EU se zatím poslední jednání o liberalizaci obchodu uskutečnila v dubnu 2014.

V posledních osmi letech vstoupily v platnost dohody o volném obchodu se státy Andského společenství (Peru, Kolumbie a Ekvádor) a Střední Ameriky (Panama, Guatemala, Honduras, Kostarika, Nikaragua, Salvador).

Obchodní dohoda s Peru je prozatímně prováděna od března 2013 a s Kolumbií od srpna stejného roku. Peru má pro dovoz položek z EU zařazených pod KN 1701 od roku 2013 sjednanu dovozní kvótu 11 000 tun s ročním zvyšováním o 330 tun. Dovoz položek této skupiny z EU do Peru však aktuálně probíhá bezcelně v rámci Doložky nevyšších výhod (MFN). Dohoda vyjednaná s Kolumbií předpokládá postupné odstranění cel na straně Kolumbie na některé položky KN 1701 při dovozu z EU do roku 2028.

Dohody s Hondurasem, Nikaraguou a Panamou jsou prozatímně prováděny od srpna 2013. V říjnu 2013 se k nim připojila Kostarika a Salvador a v prosinci téhož roku také Guatemala. Tyto země Střední Ameriky však v oblasti cukru neposkytují EU žádné preferenční clo a v Asociačních dohodách s těmito zeměmi jsou položky zařazené do skupiny 1701 vyloučeny z povinnosti redukce nebo odstranění dovozních cel.

V červenci 2014 byla úspěšně dokončena jednání o dohodě o volném obchodu s Ekvádorem a ten se v lednu 2017 formálně připojil k provádění dohod mezi EU a Peru s Kolumbií. Při dovozu položek skupiny 1701 z EU do Ekvádoru však nedojde k žádné změně. Dovoz těchto komodit do Ekvádoru je totiž také zcela vyloučen z liberalizačního procesu.

Dohoda o volném obchodu mezi Evropskou unií a Jižní Koreou vstoupila v platnost v červenci 2016. Cla na dovoz do Jižní Koreje jsou zachována jen u surového cukru s přísadou aromatických přípravků nebo barviv. U položky KN 170199 si Korea ponechala časovou lhůtu 17 let na postupnou eliminaci cla, ovšem s výhradou, že pokud dojde k překročení ročního limitu pro dovoz, spustí se dodatečné ochranné clo. Toto opatření bude v platnosti po dobu 21 let.

V prosinci 2014 byla dokončena jednání o dohodě o volném obchodu se Singapurem a dohoda vstoupila v platnost v listopadu 2019. Dohoda stanoví, že dovoz všech zemědělských komodit a potravin z EU do Singapuru nepodléhá clu. U položek cukru však Singapur poskytuje MFN cla ve výši 0 % již nyní a uzavřením dohody se proto situace nezmění.

Po čtyřech letech bylo v říjnu 2013 dokončeno jednání s Kanadou. Obchodní část Dohody je prozatímne prováděna od září 2017. U cukru dojde po 5 letech od vstupu dohody v platnost k postupnému snížení cel při dovozu z EU do Kanady (ve třech ročních fázích), zatímco při dovozu z Kanady do EU má k odstranění cel dojít po 8 letech od výše uvedeného data.

Od 1. 1. 2016 je prozatímne uplatňována Dohoda o volném obchodu mezi EU a Ukrajinou. Na položky skupiny KN 1701 je otevřena roční bezcelní preferenční kvóta pro dovoz z EU na Ukrajinu ve výši 40 tis. tun. Mimo tuto kvótu je uplatňováno clo ve výši 50 %. V opačném směru je uplatňována bezcelní preferenční kvóta na některé položky skupin 1701 a 1702 ve výši zhruba 20 tis. tun.

K uzavření dohod o volném obchodu s Moldavskem a Gruzíí došlo v listopadu 2013. Dohody vstoupily v platnost v červenci 2016. Díky tomu byla odstraněna veškerá dovozní cla mezi EU a Gruzíí. Na straně dovozu do EU jsou však stanoveny množstevní limity pro spuštění ochranného mechanismu, na základě kterého je možné opět zavést cla v původním rozsahu. U položek skupiny 1701 probíhá dovoz do Gruzie z EU bezcelně. Dovoz z EU do Moldavska je u většiny položek 1701 bezcelní v rámci preferenční kvóty ve výši 8 tis. tun. Mimo tuto kvótu je uplatňováno clo ve výši 75 %.

V únoru 2019 vstoupila v platnost Dohoda o hospodářském partnerství mezi EU a Japonskem. U položek skupiny 1701 došlo k zavedení bezcelních preferenčních kvót při dovozu z EU do Japonska ve výši 500 a 109 tun. Mimo kvótu Japonsko na dovozy skupiny KN 1701 z EU uplatňuje MFN cla v rozmezí přibližně 18–33,5 EUR/100 kg v závislosti na položce.

V červnu 2019 byla dokončena jednání o rámcové Dohodě o volném obchodu mezi EU a jihoamerickými zeměmi ze sdružení Mercosur (Argentina, Brazílie, Paraguay, Uruguay). V současnosti probíhají právní technické úpravy textu a souběžná jednání o dalších závazcích. V oblasti cukru dojde vstupem Dohody v platnost k odstranění cla v rámci stávající nevyužívané celní kvóty 180 tis. tun pro dovoz cukru z Brazílie do EU a vytvoření nové kvóty ve výši 10 tis. tun pro dovoz cukru z Paraguaye do EU.

V červnu 2016 bylo zahájeno jednání mezi EU a Mexikem o revizi Dohody o volném obchodu, které bylo dokončeno v dubnu 2018. Aktuálně probíhají finální právní technické úpravy textu. Mexiko v současnosti na dovozy položek skupiny KN 1701 z EU uplatňuje cla přibližně ve výši 32 EUR/100 kg. Vstupem Dohody v platnost se však situace nezmění, protože u skupiny KN 1701 Dohoda stanovuje, že obě strany ponechají dovozní cla na stávající úrovni.

V listopadu 2017 se uskutečnilo první kolo jednání o revizi Dohody o volném obchodu EU a Chile a zatím poslední desáté kolo proběhlo v dubnu 2021. Pro dovoz cukru z EU do Chile nyní platí clo MFN ve výši 6 %. V opačném směru uplatňuje EU dovozní clo na cukr z Chile ve výši 419 EUR/t.

V roce 2007 bylo zahájeno projednávání Dohody o volném obchodu s Indií. Do roku 2013 se uskutečnilo 12 vyjednávacích kol, a přestože se podařilo dosáhnout určitého pokroku, celý proces se právě v roce 2013 prakticky zastavil. V květnu 2021 EU a Indie oznámily, že se dohodly na znovuoobnovení vyjednávání. Indie v současnosti uplatňuje pro dovoz cukru clo MFN ve výši 100 %.

V roce 2010 a 2012 se rozběhla jednání o prohloubených a komplexních dohodách o volném obchodu (DCFTA) s Malajsií a Vietnamem. V případě Malajsie se čeká na vyjádření malajské strany k možnosti obnovení dalších rozhovorů. Dohoda s Vietnamem vstoupila v platnost v srpnu 2020. U cukru dojde k postupnému odstranění cel při dovozu z EU do Vietnamu do 11 let (ovšem pouze v rámci kvóty,

která je v současnosti zhruba 85 tis. tun s ročním 5% navyšováním). V současnosti se cla Vietnamu pro dovozy z EU pohybují v rozmezí 25 až 40 %. EU umožňuje bezcelní dovoz cukru z Vietnamu v rámci preferenční kvóty. Ta byla pro rok 2020 stanovena ve výši 8 333 tun. Pro rok 2021 a roky následující činí 20 tis. tun.

V roce 2013 bylo dále zahájeno jednání s Thajskem a zatím poslední jednání se uskutečnilo v dubnu 2014. Z důvodu vnitropolitické situace v Thajsku zatím nejsou naplánována další kola jednání. Thajsko uplatňuje MFN cla na dovoz cukru nejčastěji ve výši zhruba 95 EUR/t. Dovoz cukru s příměsí dochucovadel nebo barviv do Thajska je zatížen valorickým clem ve výši 65 %.

V prosinci 2015 byla oficiálně zahájena jednání s Filipíny a v únoru 2017 proběhlo druhé kolo jednání. Zatím však nebylo stanoveno datum dalšího jednání. Filipíny na dovoz cukru uplatňují dovozní clo mezi 50 a 65 %. V září 2016 se uskutečnilo úvodní kolo jednání o dohodě o volném obchodu s Indonésií a v červnu 2021 je plánováno kolo jedenácté. Cla Indonésie na cukr jsou ve výši 32–46 EUR/t.

Jednání s Austrálií a Novým Zélandem o dohodě o volném obchodu byla formálně zahájena v červnu 2018 s tím, že první kola rozhovorů proběhla v červenci 2018. Jak v případě Nového Zélandu, tak i Austrálie se dosud uskutečnilo deset negociačních kol. Na Nový Zéland i do Austrálie je však cukr z EU dovážen za nulová cla již nyní.

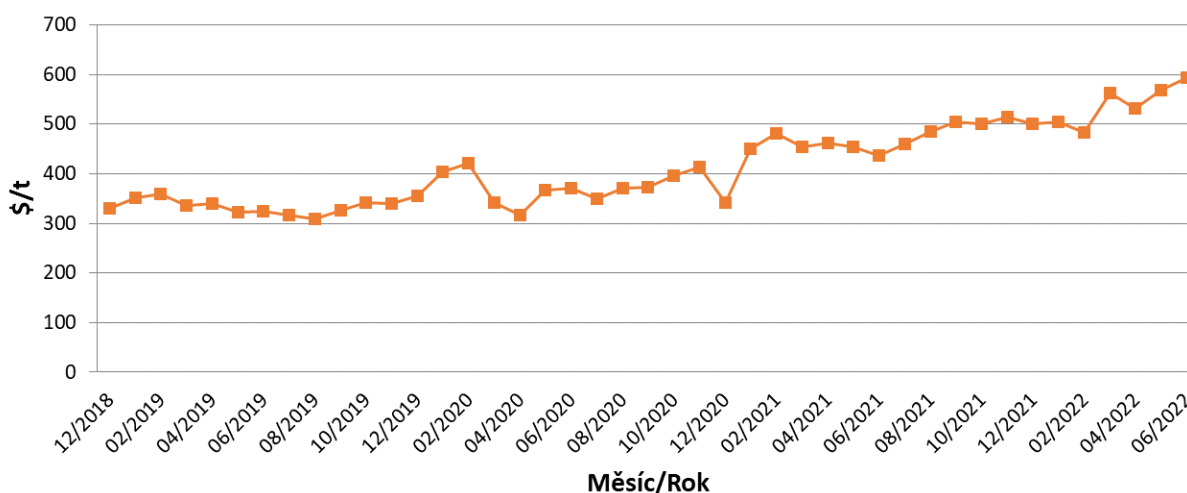
SVĚTOVÝ OBCHOD S CUKREM

Vývoj cen cukru na světových trzích

Zhruba 80 % cukru vyrobeného ve světě je prodáno v přímých kontraktech mimo světové burzy. Proto tzv. světová cena cukru nevyjadřuje stav cen cukru v celé své šíři, ale pouze v omezeném spektru obchodů. Je třeba pečlivě sledovat druh a popis předmětných prezentovaných dat. Současně nelze opomenout vykazování světové ceny v hodnotě surového cukru, tedy v nižší cenové hladině, než je cukr bílý.

V září 2021 světové ceny cukru překonaly hranici 500 \$/t a nabraly růstový kurs, projevují se inflační tlaky a pomalu rostoucí poptávka. Nejistota ohledně čínské ekonomiky, rozkolísané ceny ropy a pokles cen ethanolu (tj. možné zvýšení produkce cukru v Brazílii) hýbe světovým trhem. Světová cena cukru London N.5 zaznamenala svoje maximum v červnu roku 2022, kdy dosáhla 594 \$/t.

Světové ceny cukru London N.5

Pramen: Výbor pro SOT.

Výroba cukru ve světě

Dle USDA se celosvětová produkce cukru pro hospodářský rok 2021/22 odhaduje na 181 mil. tun cukru v surovém stavu. Pokles produkce cukru je zaznamenán v Brazílii, ale očekává se, že produkce bude kompenzována Evropskou unií, Indií, Ruskem a Thajskem. Předpokládá se nárůst spotřeby cukru v důsledku navýšení v Číně, Indii a Rusku. Zásoby cukru jsou sníženy kvůli poklesu zásob v Číně, Indonésii a Thajsku. Očekává se, že vývoz bude stagnovat kvůli prudkému nárůstu produkce v Thajsku, na druhou stranu tato situace bude kompenzována nižšími dodávkami z Brazílie.

Produkce cukru v **USA** se odhaduje na rekordních 8,4 mil. tun cukru, cukrová řepa dosahuje rekordní cukernatosti. Očekává se, že spotřeba cukru vzroste na rekordní úroveň. Dovoz se snížil zhruba o 5 %. Konečné zásoby mírně rostou díky vyšší produkci cukru a počáteční zásoby kompenzují nižší dovoz.

V **Brazílii** poklesla produkce cukru o 6,1 mil. tun na 36,0 mil. tun, částečně v důsledku suchých podmínek a mrazů. Tato skutečnost bude mít velký vliv na světové ceny cukru a na nabídku, jelikož má Brazílie důležité postavení jako výrobce a vývozce cukru v rámci světa. Přibližně 46 % cukrové třtiny bude zpracováno na cukr a 54 % na ethanol, podobně jako předchozí hospodářský rok. Je odhadován mírný pokles spotřeby cukru a je očekáván prudký pokles vývozu.

Produkce cukru v **Indii** je odhadována na 34,7 mil. tun, jde tedy o meziroční nárůst o 3 %. Spotřeba cukru je očekávána na rekordní úrovni 28,5 mil. tun a vývoz se odhaduje na téměř 7 mil. tun, díky vyšším než průměrným světovým cenám cukru a vysokým zásobám.

V důsledku poklesu plochy pěstování cukrové řepy a nižší produkce cukrové řepy se podle prognózy sníží produkce cukru v **Číně** o 300 000 tun na 10,3 mil. tun. Očekává se, že spotřeba cukru vzroste o 2 %. Dovoz klesá, klesají také zásoby cukru, což poukazuje na zvýšenou spotřebu cukru.

Produkce cukru se v **Thajsku** zvýšila téměř o jednu třetinu na 10,0 mil. t, díky nárůstu sklizňové plochy, dále vyššímu výnosu cukrové třtiny a příznivému počasí. Dle meteorologického úřadu byly průměrné srážky 5–7 % nad průměrem ve fázi růstu cukrové třtiny. Odhaduje se zvýšení spotřeby cukru díky vyšší poptávce ve stravovacích službách. Vývoz se předpovídá na více než dvojnásobek díky nárůstu produkce, zatímco zásoby mají být nižší než rekord z roku 2020/21 vzhledem k vyššímu vývozu.

Díky nárůstu sklizňové plochy a vyšším výnosům se očekává také vyšší produkce cukru v **Pákistánu**, konkrétně o 11 % na 6,7 mil. tun. Odhaduje se, že spotřeba mírně vzroste kvůli rostoucí populaci a rozšiřování farmářských potravin do zpracovatelského sektoru. Nárůst zaznamená také vývoz a zásoby cukru.

V **Austrálii** se odhaduje produkce cukru 4,4 mil. tun, což je nárůst o 65 tis. tun, kvůli vyšším výnosům. Spotřeba cukru je beze změny. Indonésie, Japonsko a Jižní Korea zůstávají třemi největšími vývozními trhy Austrálie.

Co se týče **Turecka**, je zaznamenán pokles výroby cukru o 300 tis. tun na 2,8 mil. tun. Tato skutečnost je v souladu s výrobou, která je stanovená vládou. Spotřeba mírně vzrostla, zatímco vývozy se podle prognózy snižují a dovozy zvyšují v souladu s nižší produkcí cukru.

Na **Filipínách** se odhaduje mírně nižší výroba cukru, 2,1 mil. tun cukru. S očekávanou nižší produkcí cukru Úřad pro regulaci cukru (SRA) přidělil celkovou produkci na domácí trh. Kvůli této alokaci bude vývoz nulový. Spotřeba cukru se zvýšila o 1 %.

V **Jižní Africe** se odhaduje pokles výroby cukru o 7 % na 2,0 mil. tun kvůli snížené produkci cukrové třtiny. Spotřeba odpovídá populačnímu nárůstu a zvýšené domácí poptávce. Očekává se, že se vývoz a zásoby propadnou na nižší úroveň.

Produkce v **Dominikánské republice** se má díky příznivému počasí mírně zvýšit na 620 tis. tun. Spotřeba mírně vzrostla kvůli očekávanému oživení cestovního ruchu a lepším vyhlídkám pro malé a střední zpracovatelské firmy, které omezily provoz z důvodu pandemie COVID-19. Předpovídá se, že vývoz klesne na 190 tis. tun, přičemž USA bude jediným významným vývozním trhem. Zásoby porostou kvůli vyšší produkci a nižšímu vývozu.

Výroba cukru v EU

Po ukončení kvótového systému došlo v EU k navýšení výroby v kampani 2017/18 na 21,3 mil. tun. Společně s dalšími faktory měla tato situace za následek pád ceny cukru na historická minima. V následujících kampaních se výroba v členských státech převážně snižovala. Konkrétně v následující kampani 2018/19 se snížila u některých států výrazně plocha a tím i výroba, v průměru o 17 % na 17,6 mil. tun. Údaje EK ke kampani 2019/20 vykazují produkci téměř stejnou ve srovnání s předešlým rokem, tj. 17,5 mil. tun včetně produkce Velké Británie, která k 1. únoru 2020 vystoupila z EU. V hospodářském roce 2020/21 je zaznamenán značný pokles ve výrobě cukru, celkem o 2,9 mil. tun, tzn. celková produkce cukru byla 14,5 mil. tun. Celková plocha EU byla 1,4 mil. ha a průměrný výnos cukru byl 9,9 t/ha.

Pro hospodářský rok 2021/22 na základě údajů EK je odhad výroby cukru v EU stanoven na 16,1 mil. tun. Jedná se meziročně o navýšení výroby o 1,6 mil. tun. Také očekávání ohledně vývoje spotřeby v EU jsou mírná a neočekává se ani žádný zásadní nárůst zásob. Rozloha produkčních ploch v EU trvale klesá,

predikce pro rok 2021/22 je 1,4 mil. ha, další poklesy se očekávají v souvislosti s přechodem některých pěstitelů k jiným plodinám. Průměrný výnos cukru bude okolo 10,1 t/ha. Osevní plocha je na základě hlášení států 1,386 mil. ha a průměrný výnos cukru se předpokládá 10,1 t/ha. EK očekává větší pokles výroby u Litvy (-29 %) a Belgie (-21 %); naopak nárůst se očekává u Francie (+27 %) a Slovenska (+23 %).

V kampani 2021/22 se dle odhadu EK o první místo ve výrobě cukru dělí dva nejvýznamnější producenti cukru v EU, Německo a Francie. **Německo** vyrobilo celkem 4,6 mil. tun cukru z plochy 348,1 tis. ha. Výroba cukru meziročně vzrostla o 2,5 %. Výnos je odhadován na 13,2 t/ha. Celková plocha v kampani 2021/22 je odhadována ve Francii na 347,1 tis. ha. Výroba cukru se očekává 4,6 mil. tun, meziročně tak produkce cukru vzroste o 0,9 mil. tun. Výnos bílého cukru je odhadován na 12,6 t/ha a plocha se sníží na 347,1 tis. ha. Výrobou třetí největší zemí je **Polsko**. Výroba v Polsku se meziročně pravděpodobně zvýší o téměř 16 % na 2,3 mil. tun cukru. Celková plocha je odhadována na 250,8 tis. ha; výnos je v meziročním srovnání vyšší o 1,3 t/ha, tj. 9,2 t/ha. Dle zdrojů EK má nejvyšší výnos cukru 14,7 t/ha **Španělsko** a 13,7 t/ha Nizozemsko. V **Nizozemí**, které je čtvrtou největší zemí v produkci cukru, zřejmě dosáhne výrobu 1,1 mil. tun, meziročně nebyl zaznamenán výraznější výkyv. Dojde k poklesu plochy, o 0,8 tis. ha, na 82,4 tis. ha. Výnos cukru dosáhne 13,7 t/ha. V **Belgii** se předpokládá meziroční pokles plochy na 55,4 tis. ha. Výnos se sníží na 10,4 t/ha a výroba klesne na 576 tis. tun, meziročně pokles o 152 tis. tun.

Ze skandinávských států bude mít dle odhadu největší výrobu v hospodářském roce 2021/22 **Dánsko**, tj. 415,3 tis. tun. Výnos cukru se očekává také vysoký 12,5 t/ha z celkové plochy 33,2 tis. ha. **Švédsko** vykazuje výnos 10,1 t/ha, o 0,5 t/ha nižší ve srovnání s předchozím rokem. Plocha poklesne na 28,7 tis. ha, meziročně o 3,7 %. U **Finska** tradičně výnos patří k nižším, meziročně poklesl o 3,4 % na 5,7 t/ha. Výroba se meziročně snížila o 2,8 % na 64,9 tis. tun. Celková plocha osetí cukrovou řepou pravděpodobně nevzroste, dosáhne 11,3 tis. ha.

Nejvyšší výroba v rámci jihoevropských států je očekávána v kampani 2021/22 ve **Španělsku**. Výroba zřejmě vzroste na 389,5 tis. tun, ale oproti rekordní kampani v roce 2017/18 dojde k poklesu o 29 %. Výroba se zvýší v **Itálii** o 19 tis. tun na 259,1 tis. tun. Výnos cukru je očekáván pouze 9,1 t/ha z celkové plochy 28,5 tis. ha. Celková plocha se v Itálii meziročně snížila o 4 %. V **Chorvatsku** v posledních letech klesla výroba, v hospodářském roce 2021/22 je odhadována výroba okolo 124,0 tis. tun. Celková plocha by v tomto hospodářském roce měla dosáhnout téměř 12 tis. ha a výnos cukru je odhadován na 10,7 t/ha.

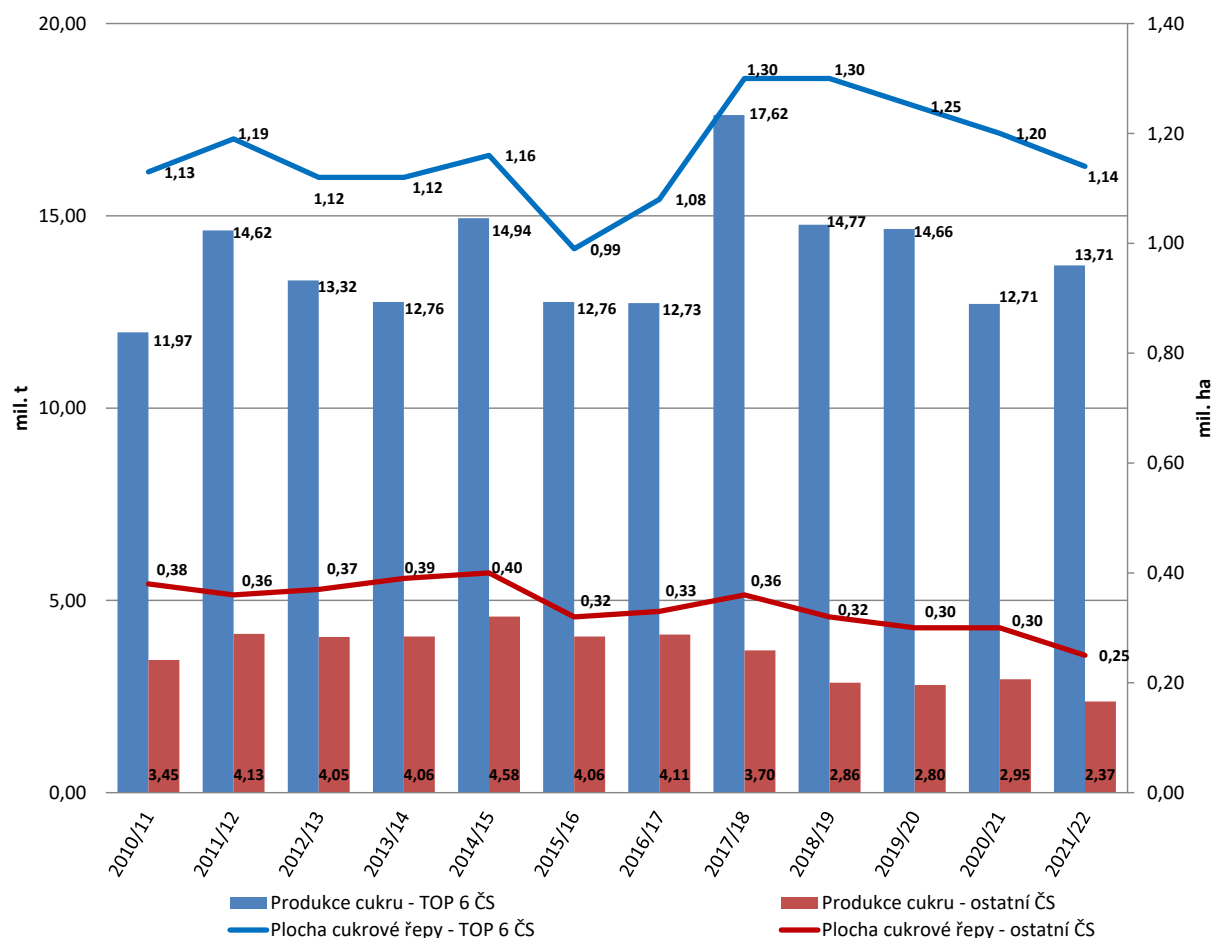
V roce 2021/22 byla dle stejného zdroje výroba v České republice 623 740 tun, což představuje meziroční nárůst o 117 416 tun, tj. o 23,2 %. Výnos také vzrostl na 10,75 t/ha, tj. o 27,1 %. Plocha poklesla o 1,9 tis. ha, tj. o 3,1 %.

V kampani 2021/22 v rámci EU je odhadován nárůst výroby cukru na 16,1 mil. tun s poklesem plochy, která je odhadována na 1 386 tis. ha.

V hospodářském roce 2021/22 se v rámci produkce isoglukózy v EU místo očekávaného nárůstu výroby a vývozu dostavil pokles meziroční produkce 577 tis. tun (meziročně -7 %).

Evropský ethanol pokračuje v produkci sestupného trendu. Vývoj cen evropského ethanolu je ovlivněn spíše deficitem evropské výroby cukru a již vyčerpané dovozní kvóty se sníženým clem. Navzdory posilování EUR tak dovoz poškozují ceny ethanolu, které zůstávají mezi 80–90 EUR/hl.

Srovnání produkce cukru a ploch cukrové řepy v EU v letech 2010/11 až 2021/22

Pramen: EK.

Poznámka: TOP 6 ČS do r. 2020/21 – Belgie, Německo, Francie, Nizozemsko, Polsko, (Velká Británie).

Hospodářský rok 2021/22 je odhad EK,

TOP 6 ČS – Německo, Francie, Polsko, Nizozemsko, Belgie, Česká republika.

Prognóza ohledně výnosů a produkce v hospodářském roce 2021/22 je příznivější, navzdory trendu klesání rozlohy produkčních ploch v EU. Další poklesy se očekávají v souvislosti s přechodem některých pěstitelů k jiným plodinám. Významný pokles osevních ploch cukrové řepy v zemích EU nastal v hospodářském roce 2020/21 na 1,4 mil. ha (meziroční pokles o 9,5 %). V hospodářském roce 2021/22 je odhadován další meziroční pokles osevních ploch o 1,1 %. Propady osevních ploch se dotkly v hospodářském roce 2020/21 nejvíce Španělska (-17,6 %) a Chorvatska (-14,3 %), v následujícím hospodářském roce propad u těchto států nebyl výrazný. Při pohledu na změny v produkci cukru v zemích EU v rámci hospodářských roků 2020/21 a 2021/22 lze konstatovat, že došlo k nárůstu produkce meziročně o 10,6 %. Největší nárůst produkce cukru byl detekován ve Francii (+24,8 %). Vzhledem k extrémním výkyvům počasí v EU a postupným zakazováním účinných látek na ochranu cukrové řepy je možné, že každoročně bude výrobu v EU ovlivňovat velký lokální výkyv osevní plochy.

Výroba, výnos cukru a plocha cukrové řepy ve vybraných zemích Evropské unie v letech 2017/18 až 2021/22

	Výroba v kampani (tis. t)					Výnos (t/ha)					Plocha (tis. ha)				
	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22*	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22*	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22*
Belgie	978,6	827,7	792,4	728,0	576,0	15,1	13,0	13,5	12,7	10,4	64,7	63,7	58,6	57,1	55,4
Dánsko	396,9	351,9	362,0	422,8	415,3	11,5	10,3	12,4	12,6	12,5	34,4	34,2	29,3	33,5	33,2
Finsko	64,0	52,7	74,2	66,8	64,9	6,1	5,1	7,0	5,9	5,7	10,5	10,3	10,6	11,3	11,3
Francie**	6 480,4	5 285,0	5 186,9	3 653,9	4 559,8	14,1	12,1	12,6	9,3	12,6	442,9	421,9	393,4	370,5	347,1
Chorvatsko	229,1	119,5	107,0	125,9	124,0	10,3	7,2	7,7	10,5	10,7	22,3	16,6	14,0	12,0	11,6
Itálie	305,3	216,3	182,2	240,1	259,1	8,0	6,3	6,1	8,8	9,1	38,0	34,4	30,0	27,3	28,5
Německo	5 157,8	4 221,7	4 329,6	4 211,8	4 577,8	13,4	10,8	11,3	12,4	13,2	384,8	391,7	382,9	339,7	348,1
Nizozemsko	1 324,0	1 102,5	1 093,7	1 089,0	1 131,7	15,4	12,8	13,5	13,1	13,7	86,2	86,2	80,8	83,2	82,4
Portugalsko***	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0,1	-	-	-	-
Rakousko	471,9	327,1	301,8	307,3	307,3	11,0	10,5	11,0	11,7	8,1	42,8	31,1	27,5	26,3	37,9
Řecko	36,5	8,4	-	-	-	5,9	6,7	-	-	-	6,2	1,3	1,6	-	-
Španělsko	552,0	396,3	407,4	356,2	389,5	15,0	14,3	12,6	13,4	14,7	36,8	27,6	32,3	26,6	26,4
Švédsko	306,9	279,4	288,0	315,8	290,0	10,0	9,1	10,6	10,6	10,1	30,8	30,7	27,3	29,8	28,7
Velká Británie	1 363,5	1 148,1	1 191,5	-	-	12,7	11,8	13,4	-	-	107,0	97,2	89,0	-	-
Litva	140,6	147,1	167,0	166,1	118,1	9,3	9,1	11,3	11,1	8,5	15,2	16,2	14,8	14,9	13,9
Maďarsko	142,0	110,2	86,4	84,6	84,6	9,3	7,8	7,6	7,2	8,0	15,3	14,0	11,4	11,7	10,5
Slovensko	179,7	168,4	159,6	162,4	199,7	8,0	7,7	6,8	7,2	9,1	22,5	21,9	23,5	22,4	22,0
Rumunsko	218,5	107,5	138,2	115,6	115,6	7,9	4,4	6,1	5,1	5,7	27,6	24,6	22,8	22,7	20,2
Polsko	2 313,5	2 188,1	2 066,0	1 983,8	2 298,9	10,0	9,2	8,6	7,9	9,2	231,7	238,9	240,8	251,9	250,8
ČR	655,5	572,8	522,5	515,4	570,0	11,3	9,5	9,1	8,6	9,9	58,1	60,2	57,5	59,9	57,7
CELKEM	21 316,8	17 630,7	17 456,4	14 545,6	16 082,4	204,3	177,7	181,2	168,1	171,2	1 677,9	1 622,7	1 548,1	1 400,8	1 385,7

Pramen: Výbor pro SOT ze dne 24. 2. 2022.

Poznámka: Výnos cukru z hektaru je počítán metodicky chybně, jelikož do výpočtu pro výrobu cukru z jednoho hektaru je započítán neznámý údaj plochy cukrové řepy včetně řepy pro průmyslové využití na výrobu kvasného lihu. Od roku 2008/09 jsou tak za ČR uváděny chybné údaje: správně má být: 9,42 za rok 2008/09; 9,30 za rok 2009/10; 8,79 za rok 2010/11; 11,25 za rok 2011/12; 10,35 za rok 2012/13; 9,72 za rok 2013/14; 11,00 za rok 2014/15; 10,05 za rok 2015/16; 11,32 za rok 2016/17; 10,98 za rok 2017/18; 9,52 za rok 2018/19; 8,85 za rok 2019/20; 8,46 za rok 2020/21 a 10,75 za rok 2021/22.

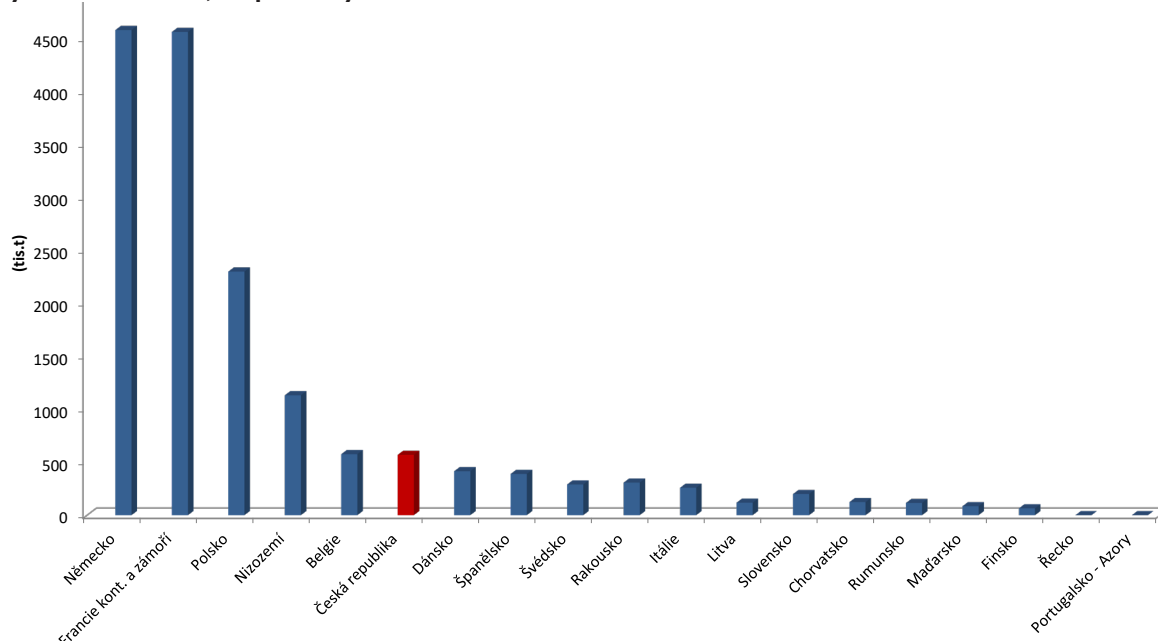
V tabulce jsou uvedeny hodnoty čisté výroby cukru v dané kampani, bez započteného převedeného cukru z předchozího hospodářského roku.

* Odhad EK.

** Pod pojmem Francie je zahrnuta Francie kont. a Francie zámoří.

*** Pod pojmem Portugalsko je zahrnuto Portugalsko kont. a Azorské ostrovy.

Výroba cukru v EU; hospodářský rok 2021/22*

Pramen: Výbor pro SOT ze dne 24. 2. 2022.

Poznámka: * Odhad EK.

Balance výroby a spotřeby cukru v EU (v mil. t.)

	2021/22	2020/21	2019/20	2018/19	2017/18*	2016/17		
	odhad	konečné údaje	konečné údaje	konečné údaje	konečné údaje	konečné údaje		
						nadkvóta	celkem	kvóta
Počáteční zásoba	1,225	2,160	1,829	2,423	2,174	0	1,001	1,001
Výroba	16,082	14,546	17,456	17,631	21,317	4,338	18,552	14,214
Dovozy	2,170	2,073	2,434	1,920	1,287	0,007	3,036	3,029
Celková nabídka	19,477	18,779	21,719	22,552	25,360	4,345	22,589	18,244
Spotřeba	14,550	14,144	16,926	15,839	16,227	1,582	17,48	15,898
Vývozy	3,600	3,410	2,432	1,610	3,353	1,296	2,905	1,609
Konečná zásoba	1,327	1,225	2,360	1,829	2,423	1,467	2,204	0,737
Celková poptávka	19,477	18,779	21,719	22,552	25,360	4,345	22,589	18,244

Pramen: Výbor pro SOT ze dne 24. 2. 2022.

Poznámka: * Hospodářský rok 2017/18 je prvním bezkvótovým rokem, proto tabulka není rozdělena.

V tabulce jsou uvedeny hodnoty výroby cukru v dané kampani se započteným převedeným cukrem z předchozího hospodářského roku.

Kumulovaný vývoz čistého cukru z EU (bez cukru zpracovaného ve výrobcích) zaznamenal za hospodářský rok 2019/20 hodnotu 798 tis. tun (EU + UK od 1. 2. 2020 do 31. 12. 2020) s meziročním poklesem o 50 %. Předběžný výsledek hospodářského roku 2020/21 (bez UK) pak činí 854 tis. tun. Celkový vývoz za hospodářský rok 2021/22 dosáhl 801 tis. tun (meziročně +4 %). Vývoz bílého cukru z EU dominuje Francie, hlavními vývozními partnery EU je stále UK (33 %) a Izrael (17 %).

Dovoz cukru do EU (bez cukru zpracovaného ve výrobcích) v hospodářském roce 2019/20 dosáhl 1,870 tis. tun (EU + UK od 1. 2. 2020 do 31. 12. 2020) a meziročně poklesl o 3 %. V souběhu s realizovaným objemem vývozu je EU nadále čistým dovozcem cukru. Předběžné údaje za hospodářský rok 2020/21 ukazují celkový kumulativní dovoz v objemu 1,321 tis. tun (meziročně pokles o 24 %). Hlavními dovozci

v EU 27 jsou Španělsko, Itálie a Rumunsko (59 % celkového dovozu do EU), hlavní partneři EU pro dovoz cukru jsou země z iniciativy EPA-EBA, preferovaní producenti z Afriky a Asie, jejichž podíl se pohybuje okolo 40 %. Celkové dovozy za hospodářský rok 2021/22 meziročně vzrostly o 5,8 % na 1,511 tis. tun. Hlavní partneři EU pro dovoz cukru jsou země z iniciativy EPA-EBA, jejichž podíl činí 31 %, Brazílie (17 %) a střední a jižní Amerika (19 %).

V produkci isoglukózy v EU se v hospodářském roce 2021/22 místo očekávaného nárůstu výroby a vývozu dostavil pokles meziroční produkce 577 tis. tun (meziročně -7 %).

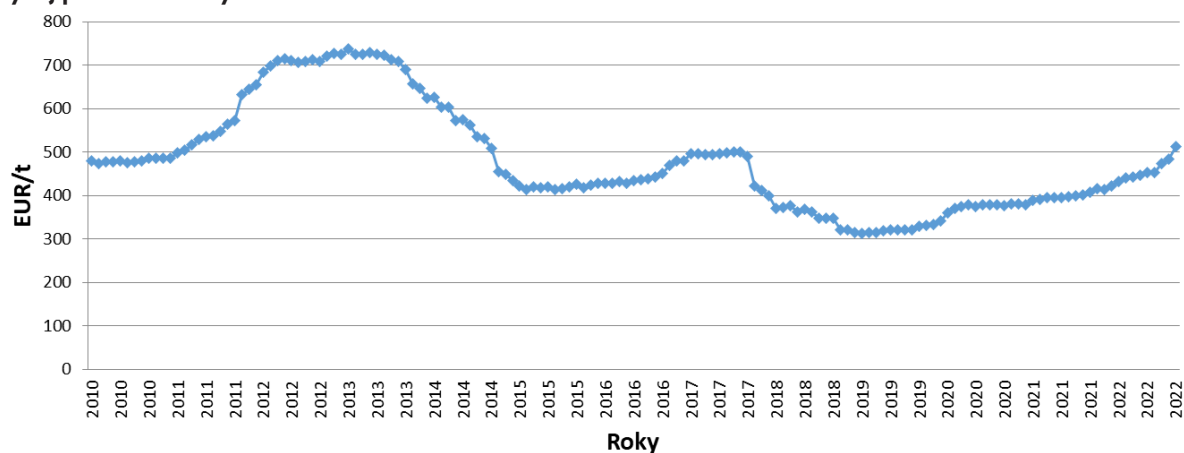
Průměrné ceny cukru a průmyslových výrobců cukru uvnitř EU v roce 2014 až 2021

Měsíc	Průměrné ceny bílého cukru (EUR/t)							
	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Leden	627	422	429	496	371	312	360	388
Únor	603	414	427	497	372	314	371	390
Březen	604	419	433	495	376	314	375	394
Duben	573	417	428	495	362	319	379	395
Květen	574	419	434	497	368	320	375	396
Červen	562	414	437	498	361	321	379	397
Červenec	536	415	438	501	346	320	378	400
Srpen	532	419	442	501	347	320	378	402
Září	509	425	450	490	347	328	376	408
Říjen	455	417	470	422	321	332	381	416
Listopad	449	423	480	411	320	334	379	414
Prosinec	435	427	479	400	314	342	379	421
Průměr	538	419	446	475	350	323	376	402

Pramen: EK.

Ukončení režimu cukerných kvót v Evropské unii vedlo k posilování produkce cukru v řadě producentů zemí. A následně spolu s dalšími vnějšími faktory vedla tato situace k propadu cen cukru v EU. Od začátku roku 2019 docházelo i po celý rok 2021 k neustálému zvyšování ceny, meziročně o dalších téměř 30 EUR/t. Rok 2021 skončil průměrem ceny 402 EUR/t, čímž byla po čtyřech letech prakticky dosažena referenční cena. A trend pomalého růstu ceny je předpokládán i v následujícím období. Byly tak mj. naplněny odhady EK.

Vývoj průměrné ceny bílého cukru v EU

Pramen: EK.

Vývoj cen zemědělských výrobců cukrové řepy v EU a ČR

Nákupní ceny cukrové řepy v ČR vycházejí nejenom ze situace na trhu s cukrem z pohledu jeho dostatku či nedostatku a výhledu poptávky, ale samozřejmě také například z cen zemědělských vstupů – osiva, prostředků na ochranu rostlin a hnojiv. Tyto ceny se netvoří v ČR, ale jsou poplatné vývoji na trhu EU, který je přímo závislý na vývoji cen komodit na světových trzích. Ceny cukrové řepy jsou určovány smluvním vztahem mezi pěstitelem a cukrovarem. Průměrná cena cukrové řepy v EU za rok 2020/21, poslední publikovaná, je 25,8 EUR/t (meziročně +10,4 %).

Průměrná cena řepy v EU (EUR/t)

	2019/20	2020/21
Region 1 (CZ)	25,9	25,3
Region 2	22,2	25,9
Region 3	27,6	27,7

Pramen: EK.

Po zrušení kvót pokračoval pokles ceny cukrové řepy v ČR, po prvních dvou letech dokonce výrazným až drastickým způsobem, konkrétně v sezóně 2019. Průměrná cena v ČR v roce 2019 činila pouze 661 Kč/t řepy, což je o 151 Kč/t nižší než předchozí rok. Byla současně nejhorší cenou za posledních 28 let, protože v opačném směru překonala průměr roku 1991 ve výši 874 Kč/t. Horší ceny byly již jen v předchozích letech. Propad ceny byl dán jednoznačně propadem cen cukru na trzích. Cena cukrové řepy se po propadu v hospodářském roce 2019/20 postupně zvyšuje. V roce 2020 se průměrná cena zvedla na 700 Kč/t a v roce 2021 se vyšplhala na úroveň 768 Kč/t. Tyto dvě pěstitelské sezóny se již nesly ve znamení oživení trhů a tím i mírného zvýšení cen řepy, a to o cca 107 Kč/t. V žádném případě však nelze hovořit o uspokojivé situaci, do níž je ještě daleko, stejně tak je daleko do cen cukru, které by zabezpečily udržitelné podnikání s touto komoditou. Producentům rostou náklady, roste cena řepy, náklady na energie se cukrovarům meziročně zvýšily zhruba pětinašobně. Aktuálně jsou pro cukrovary velkým problémem kromě již zmiňovaných vysokých cen energií drahé emisní povolenky. Plynofikované cukrovary mají několikanásobně zvýšené náklady za plyn a uhelné cukrovary stojí před nutností přejít na plyn. V této návaznosti nelze vyloučit vliv na růst ceny cukru.

Ceny zemědělských výrobců cukrové řepy (Kč/t)*

(Skutečné konečné ceny za dodanou cukrovou řepu vycházejí z jiné metodiky výpočtu, nelze proto vyloučit odlišnosti v praxi.)

Rok	Leden	Únor	Březen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Průměr za HR	Minimální cena EUR/t**
2000	-	-	-	1 000	959	961	979	981	-
2001	1 006	-	-	963	961	964	969	963	-
2002	956	-	-	997	987	977	932	961	-
2003	911	-	-	958	964	947	934	953	-
2004	960	-	-	1 440	1 588	1 555	1 429	1 417	-
2005	1 073	-	-	-	1 400	1 428	1 152	1 218	43,6
2006	764	-	-	-	1 005	1 044	1 081	1 048	32,9
2007	-	-	-	-	868	852	819	846	29,8
2008	-	-	-	-	803	802	817	799	27,8
2009	773	-	-	-	759	757	755	749	26,3
2010	726	-	-	-	673	692	721	700	26,3

Rok	Leden	Únor	Březen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Průměr za HR	Minimální cena EUR/t**
2011	713	-	-	-	719	871	837	783	26,3
2012	759	731	-	-	830	844	806	792	26,3
2013	779	699	-	-	795	831	855	833	26,3
2014	822	862	-	870	808	827	817	795	26,3
2015	807	780	653	-	862	858	841	853	26,3
2016	850	831	941	-	869	848	841	851	26,3
2017	833	864	-	871	817	811	780	827	26,3
2018	815	870	-	-	808	828	824	812	-
2019	823	775	-	693	689	659	658	661	-
2020	666	599	-	773	749	702	679	700	-
2021	694	672	-	854	800	763	788	768	-

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: * Do roku 2005 jsou počítány roční vážené průměry, které se od průměrů za hospodářské roky liší.

** Přepočteno na 16% cukernatost. V letech 2009 až 2017 byla cena stanovena předpisem EU na 26,3 EUR/t.

Vývoj cen cukru v ČR

Ceny cukru v České republice kopírují evropský trend postupného navyšování průměrných cen cukru. Sice již žádný měsíční údaj nepřekonal dno z prosince 2018 (8,10 Kč/kg), ale stagnace trvala prakticky po celý rok 2019. K postupnému navyšování cen cukru došlo až v průběhu roku 2020. V roce 2020 byl potvrzen trend růstu ceny cukru, přičemž od března se již hodnoty dostaly nad hranici deseti korun. Průměrná cena cukru za rok 2020 vzrostla o 1,79 Kč/kg. Celkově rok skončil průměrem 10,37 Kč/kg. Zpočátku rychlý návrat cen směrem vzhůru se rychle zabrzdil a stoupal již jen velmi zvolna. Hranice 11 Kč/kg byla pokořena až v listopadu 2021, konkrétně cena průmyslových výrobců vystoupala na 11,47 Kč/kg. Průměrná cena průmyslových výrobců krystalového cukru za rok 2021 dosáhla 10,87 Kč/kg, vzrostla o 0,5 Kč/kg. Vývoj cen v EU i na světových trzích dává předpoklad v pokračování tohoto vývoje nárůstu cen i v dalším období. Ovšem vzhledem k rapidnímu nárůstu cen energií je otázka, zda budou pokryty náklady na výrobu cukru.

Tzv. referenční cena cukru zůstala v platnosti v rámci předpisů EU (404,4 EUR/t), platí od hospodářského roku 2009/10, a to i po zrušení kvót na cukr. Její význam není zřejmý, protože její překročení směrem dolů není zřetelně právně upraveno. Po významném propadu cen, který začal již v roce 2019, dochází v současné době ke zvyšování. Průměrná cena bílého cukru postupně roste. Poslední známá průměrná cena v EU je z 9/2022: 512 EUR/t. Průměrná cena je v porovnání s předchozím rokem vyšší o 104 EUR/t a o 28 EUR/t vyšší oproti předchozímu měsíci.

Rok 2020 skončil u spotřebitelské ceny krystalového cukru na trhu ČR zvýšeným cenovým průměrem 14,21 Kč/kg, což je o 1,37 Kč/kg více než předchozí rok. V roce 2021 došlo opět k poklesu spotřebitelských cen krystalového cukru na úroveň 13,21 Kč/kg, tzn. o 1 Kč/kg. Rozdíl mezi spotřebitelskou cenou a cenou průmyslových výrobců krystalového cukru činil v tomto roce 2,34 Kč/kg. Spotřebitelské ceny tradičně plně nekopírují vývoj cen průmyslových výrobců krystalového cukru.

Cena moučkového cukru je sledována od roku 2006 a i zde došlo koncem roku 2018 a v průběhu celého roku 2019 k propadu ceny na úplné minimum. Nejnižší hodnota byla dosažena v dubnu cenou 13,82 Kč/kg. Za rok 2019 byla průměrná cena moučkového cukru 13,89 Kč/kg, meziroční drastický propad o 4,78 Kč/kg. A také zde byl v následujícím roce 2020 zaznamenán postupný návrat zpět k normálním hodnotám. Rok 2020 skončil průměrem 16,45 Kč/kg, tedy nárůstem o 2,56 Kč/kg.

Rok 2021 skončil naopak průměrem 15,38 Kč/kg, tedy poklesem o 1,07 Kč/kg. Cukr moučka je tradiční tuzemský výrobek, který má návaznost na ceny průmyslových výrobců. Průměrné spotřebitelské ceny za cukr moučka jsou součástí monitoringu a analýzy trhu, mají návaznost na mnohaletou časovou řadu a jedná se o nákladově významně odlišnou komoditu od ostatních sypkých forem cukru.

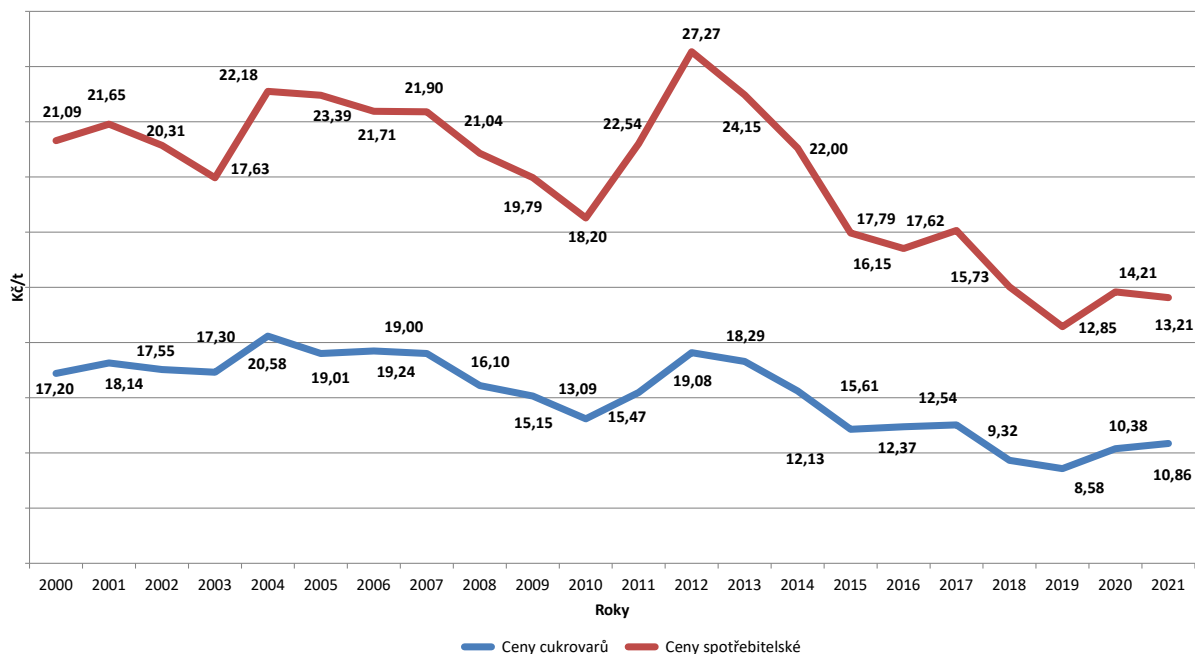
Ceny průmyslových výrobců (CPV) krystalového cukru (Kč/kg)*

Rok	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Ø roku
2000	16,01	16,72	16,67	16,67	16,62	16,64	16,60	17,80	18,20	18,17	18,16	18,14	17,20
2001	18,15	18,18	18,17	18,16	18,16	18,12	18,14	18,16	18,16	18,17	18,03	18,04	18,14
2002	18,03	18,07	17,96	17,92	17,90	17,90	17,30	17,27	17,64	18,01	17,90	14,65	17,55
2003	13,80	17,16	17,32	17,22	17,20	17,86	17,94	17,93	17,97	18,00	18,00	17,99	17,30
2004	17,76	17,74	17,74	17,74	20,08	22,62	22,78	22,36	22,88	22,08	21,64	21,55	20,58
2005	20,42	20,11	20,26	19,78	19,03	18,71	18,20	17,81	17,86	18,59	18,59	18,75	19,01
2006	18,55	18,58	18,59	18,88	18,70	18,85	19,44	19,53	19,68	20,05	20,09	19,98	19,24
2007	19,72	19,70	19,69	19,72	19,50	19,10	19,00	18,74	18,44	18,26	18,12	18,00	19,00
2008	17,47	17,53	17,35	16,50	16,18	15,48	15,47	15,57	15,43	15,35	15,43	15,44	16,10
2009	15,82	16,15	15,76	15,90	15,98	15,90	15,66	15,06	14,82	13,85	13,47	13,37	15,15
2010	13,41	13,42	13,22	13,07	12,79	13,24	13,03	12,77	12,89	13,14	13,15	12,95	13,09
2011	12,86	13,43	13,65	14,82	15,66	15,51	15,54	15,81	16,20	16,20	17,56	18,06	15,48
2012	18,77	19,06	19,03	18,93	19,14	19,30	19,40	19,25	19,03	19,07	19,13	18,84	19,08
2013	19,08	19,01	19,09	18,78	18,20	18,59	18,47	18,20	17,91	17,92	17,15	17,03	18,29
2014	17,29	17,10	17,01	16,49	15,91	15,98	15,51	15,31	15,31	14,66	13,70	13,13	15,61
2015	12,74	12,43	12,29	12,02	12,01	12,01	11,88	11,87	11,81	11,95	12,18	12,35	12,13
2016	12,46	12,40	12,31	12,35	12,35	12,30	12,36	12,36	12,52	12,83	13,13	13,08	12,54
2017	13,70	14,19	14,40	14,57	14,55	14,24	13,70	13,47	13,50	11,98	11,12	10,62	13,34
2018	10,52	10,28	9,90	10,01	9,75	9,68	9,27	8,95	8,85	8,30	8,23	8,10	9,32
2019	8,18	8,23	8,50	8,30	8,31	8,36	8,31	9,09	8,37	9,09	9,04	9,20	8,58
2020	9,46	9,81	10,29	10,63	10,74	10,51	10,65	10,41	10,45	10,62	10,61	10,37	10,37
2021	10,75	10,87	10,90	10,88	10,88	10,52	10,56	10,55	10,59	10,82	11,47	11,60	10,87

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: * Od ledna 2005 udává ČSÚ měsíční ceny jako vážené průměry.

Vývoj průměrné ceny cukru průmyslových výrobců a spotřebitelské ceny v ČR za období 2000–2021

Pramen: ČSÚ.

Spotřebitelské ceny (SC) krystalového a moučkového cukru (Kč/kg)

Rok	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Ø roku
Krystalový cukr													
2000	20,40	20,45	20,54	20,57	20,56	20,60	20,63	21,00	21,64	22,20	22,29	22,21	21,09
2001	22,02	21,80	21,76	21,65	21,77	21,66	21,62	21,59	21,64	21,61	21,47	21,16	21,65
2002	21,33	21,14	20,64	20,76	20,66	20,25	20,08	20,00	20,01	19,97	19,93	18,95	20,31
2003	18,85	17,90	17,71	17,34	17,12	16,98	16,89	16,79	17,09	17,91	18,61	19,03	17,63
2004	19,32	19,23	19,20	19,12	19,37	19,73	21,37	25,82	26,10	25,78	25,69	25,40	22,18
2005	24,93	24,71	24,48	24,42	24,36	23,40	22,78	22,43	21,86	21,79	21,24	21,26	23,39
2006	21,23	21,19	21,15	21,26	21,21	21,23	21,75	22,30	22,48	22,44	22,28	22,07	21,71
2007	22,15	22,33	22,35	22,25	21,78	21,78	22,06	21,90	21,48	21,50	21,58	21,59	21,90
2008	22,21	21,83	21,06	21,68	21,57	20,52	20,94	20,91	20,58	20,52	20,55	20,16	21,04
2009	20,63	20,43	20,43	19,49	19,73	19,42	20,32	19,89	19,81	18,86	19,42	19,10	19,79
2010	18,23	19,02	18,47	18,95	18,75	18,25	17,81	18,24	17,44	17,96	17,52	17,75	18,20
2011	17,47	19,14	19,28	22,90	23,17	24,00	24,25	23,54	24,08	24,81	24,46	24,85	22,54
2012	23,84	24,76	24,95	23,91	24,47	24,65	24,32	24,43	24,41	23,81	23,49	24,20	24,27

Rok	Leden	Únor	Březen	Duben	Květen	Červen	Červenec	Srpen	Září	Říjen	Listopad	Prosinec	Ø roku
2013	24,35	24,50	24,54	24,36	23,67	23,98	24,09	24,21	23,95	24,26	23,90	24,04	24,15
2014	24,30	24,00	23,86	22,94	23,29	22,69	21,66	21,57	20,91	19,73	19,71	19,39	22,00
2015	19,35	19,92	19,18	19,34	19,01	17,51	17,60	17,68	16,70	16,27	15,18	15,70	17,79
2016	15,71	15,69	16,15	16,51	16,67	16,70	17,91	18,25	18,64	19,37	19,50	20,31	17,62
2017	20,01	20,54	20,33	20,04	19,89	20,15	20,27	20,60	20,16	20,36	19,48	17,79	20,32
2018	18,67	18,65	19,25	18,14	17,16	17,00	14,56	13,82	12,47	13,94	12,85	12,26	15,73
2019	13,02	12,55	13,13	12,48	12,97	12,45	11,47	12,31	12,14	12,72	14,61	14,34	12,84
2020	14,12	14,38	14,53	14,45	14,41	15,14	13,18	13,96	14,46	12,72	14,85	14,35	14,21
2021	12,45	12,59	12,70	13,43	12,66	11,70	13,34	12,46	13,87	13,65	14,16	15,46	13,21
Moučkový cukr													
2006	25,35	25,37	25,46	25,04	25,23	25,02	25,07	25,12	24,76	24,82	23,98	24,67	25,00
2007	25,69	25,54	24,82	24,82	25,17	24,69	25,54	25,61	24,16	25,70	23,82	23,79	25,17
2008	25,20	25,48	23,78	25,72	25,51	24,27	25,60	25,16	24,93	24,22	24,18	23,69	24,81
2009	24,31	25,06	24,45	22,46	23,40	22,64	21,67	21,98	21,64	20,49	20,36	20,50	22,41
2010	22,15	21,63	21,16	21,31	21,20	20,47	20,37	20,68	20,46	20,51	20,75	19,09	20,81
2011	21,06	21,17	21,49	21,89	24,15	24,56	25,01	25,08	24,41	24,81	25,05	24,45	23,60
2012	25,19	25,05	24,84	24,93	24,72	24,46	23,95	24,06	23,87	24,36	24,16	24,61	24,52
2013	25,13	25,41	25,10	24,65	25,09	24,60	24,99	25,13	24,82	25,31	24,87	23,80	24,91
2014	25,14	24,86	25,15	24,21	25,22	24,75	24,52	25,14	23,94	25,12	22,44	22,96	24,45
2015	24,02	23,13	22,15	20,20	22,00	21,58	21,62	20,13	20,93	19,88	18,96	18,05	21,06
2016	19,15	17,81	17,45	18,33	18,74	18,04	18,87	18,65	19,20	20,47	21,92	21,50	19,18
2017	22,38	22,29	21,65	21,28	22,54	22,21	22,99	22,71	23,02	22,69	20,97	20,56	22,11
2018	22,21	21,67	18,10	19,84	19,78	20,34	21,23	19,38	16,84	16,25	14,23	14,27	18,67
2019	14,94	14,78	15,21	13,82	15,24	14,89	14,76	13,90	14,00	14,86	15,01	15,33	13,89
2020	16,93	16,42	16,04	15,60	16,78	16,55	16,87	17,00	16,83	15,93	16,17	16,38	16,45
2021	15,99	16,49	14,64	16,06	14,59	14,84	14,80	14,98	15,32	15,33	14,81	16,71	15,38

Pramen: ČSÚ

PĚSTOVÁNÍ A SKLIZEŇ CUKROVÉ ŘEPY V ČR

Počasí

Rok 2021

Rok 2021 se zapsal jako teplotně chladný přerušením řady teplotně nadnormálního období poněkud nižší hodnotou 8,0 °C, tj. o 0,3 °C pod dlouhodobým průměrem. Nejteplejšími měsíci byly červen a červenec (shodně 18,8 °C), nejstudenějším naopak leden (-1,1 °C).

Za teplotně normální měsíce lze považovat jen červenec, říjen a listopad, naopak mezi největší záporné odchylky se zařadily měsíce březen, duben, květen a prosinec. V podstatě celé jaro je možno prohlásit za teplotně velmi studené a po teplotně přiměřeně normálním lednu a únoru byla celá první polovina roku podnormální.

Srážky svým úhrnem 683 mm skončily o jediný milimetr pod dlouhodobým normálem, rok je tak srážkově normální, což je v porovnání s nedávnou dobou kladný výsledek. Avšak jednotlivé měsíce roku se odlišují velkými rozdíly nad a pod normálem, lze hovořit o nevyrovnanosti srážek v meziměsíčním srovnání. Slovně by se rok 2021 dal zhodnotit následovně: vlhčí zima a jaro, mokré léto a suchý podzim i závěr roku.

Z pohledu krajů ČR přeloženo nejvíce ve Středočeském kraji, v ostatních řepářských krajích mírně pod normál. Klimaticky nepříznivé jevy se vyskytly spíše výjimečně bez výraznějších škod na porostech řepy. Mimo hodnocení je případ tornáda na jižní Moravě, které porosty řepy poškodilo jen velice okrajově. Nejvlhčími měsíci roku byly červenec a srpen (107 a 106 mm), přičemž oba se jako jediné dostaly přes hranici 100 mm srážek, nejsušším pak byl říjen s 19 mm srážek. Průběh a přísun srážek ve vegetačním období řepy je možno hodnotit jako ideální.

Vegetační období cukrové řepy

Ročník 2021 je nakonec možno hodnotit jako velmi dobrý, i když začátek vegetace byl velmi nejistý a v mnoha ohledech až kritický zejména z pohledu vzejití porostů a plného využití délky vegetační doby, která rozhoduje o výsledném výnosu. Závěr sezóny naopak vše v dobré obrátil neustálým postupným nárůstem cukrnatosti díky suchému podzimu a zároveň častějšímu slunečnému počasí, za což je cukrová řepa vždy velmi vděčná. Tzv. dlouhé "babí léto" je optimálním zakončením růstové sezóny.

Jaro začalo o něco později, běžné termíny výsevu se pohybovaly podle jednotlivých oblastí cukrovarů od 20. 3. do 30. 4. Předset'ová příprava půdy začala jen několik dní před termínem výsevu, aby set'ové lůžko příliš nevysychalo a využila se zimní vlaha. Bohužel velmi často i po raném setí následovalo sucho s výsušnými větry a chladno. Doba vzcházení se v roce 2021 protáhla z běžných 7–10–14 dnů i na 3 týdny až 1 měsíc, protože v období dubna po zasetí panoval chlad a relativně i sucho. Nutno podotknout, že osivo vykazovalo v této zatěžkávací zkoušce dobrou energii klíčení. Negativ spojených s chladným dubnem bylo několik. V první řadě pěstitelé přišli o část vegetační doby, která je základem vysokých, případně rekordních výnosů. Ty se proto v kampani 2021/22 až na výjimky nevyskytly. Rané setí a vzejití přináší zvýšení výnosu okolo 10 t/ha při 16 % (rozmezí 5–15 t/ha při 16 %). Kompenzací proto byly pozdní přírůstky v období října a listopadu, které však přilepšily jen asi polovinu oseté plochy (ostatní v té době byla již sklizena a případně i zpracována).

Druhé negativum byla proběhlá jarovizace u některých nejčasněji setých porostů a s tím spojená nutnost likvidace vyběhlic/vykvetic v průběhu vegetace ručním vykopáváním nebo vytrháváním. Nutnost procházet porosty a likvidovat v nich plevelnou řepu byla značná a několikanásobná, protože vybíhání řep bylo postupné v průběhu celého roku v několika vlnách. Procházení a likvidace vyběhlic byla důležitější u odrůd technologie SMART.

Co se týče chorob a škůdců, je možno se zmínit o některých trvalých a nových problémech. Mezi ty trvalé patří houbová choroba *Cercospora*, která měla i v roce 2021 velmi dobré podmínky pro množení a šíření díky deštivému charakteru sezóny. Nicméně se podařilo včas a dobře načasovat a provádět potřebnou ochranu, tudíž nějaké významné plošné škody nenapáchala. Z živočišné říše je možno uvést hraboše polního, který však v roce 2021 porosty řepy poškodil minimálně. Housenky a jejich žír na listech řepy byl rovněž meziročně minimální, i když ke konci kampaně některé porosty housenkami byly napadeny.

Prodej osiva pokračoval v rozměru předchozích sezón. V roce 2021 bylo prodáno 73 584 výsevních jednotek (VJ) oproti předchozímu roku 71 625 VJ (nárůst 1 959 VJ meziročně). Výsevek tak vychází na 1,16 VJ/ha, což je poměrně nízká hodnota z pohledu agronomických doporučení. Nárůst počtu prodaných VJ se pak logicky projevil i v nárůstu plochy oseté cukrovou řepou. Všeobecně je udáváno, aby po zasetí a vzejití se na 1 hektaru vyskytovalo alespoň 100 000 rostlin, tedy je nutno vysévat nejlépe okolo 1,25 VJ/ha. Za rok 2021 se to podařilo naplnit. Z prodeje osiva lze dovodit, že pěstitelé vysévali spíše na výsevní vzdálenost 18,5–19,5 cm. Výsev na větší výsevní vzdálenost je opodstatněn v oblastech, kde je pravidelný přísušek či sucho v posledních pěstitelských ročnících, při hustém výsevu by si jednotlivé rostliny cukrové řepy konkurovaly o dešťové srážky a porost by brzy vadnul.

Oblast herbicidní ochrany byla již druhým rokem pod vlivem trendu rozvoje odrůd s označením SMART, které mají toleranci k sulfonylmočovinovému herbicidu Conviso. Předchozí rok byl první prakticky s masivním nasazením těchto odrůd. Naprosté dominance dosáhly tyto odrůdy v Čechách, podíl za celou ČR se oproti roku 2020 prakticky zdvojnásobil a dosáhl 51,8 %, klasické odrůdy se tak dostaly do menšiny. Kromě jiného je pěstitelé řepy volí z důvodu menšího počtu herbicidních zásahů (1 až 2 namísto 4 až 5 ještě s méně jistým výsledkem).

V návaznosti a v reakci na nepříznivý trend stálého snižování počtu schválených účinných látek pesticidů se rozvíjí hledání a vývoj jiných forem boje proti plevelům. Příkladem může být řada úporných plevelů (laskavec, merlík, rdesna, mračník apod.). Rentabilita pěstování řepy je více ohrožena vzhledem k vyšším nákladům na likvidaci těchto plevelů. I přesto, že se jedná o účinné látky k moření osiva, tedy s množstvím v gramech na hektar, je k této skupině látek negativně přistupováno jako k látkám s foliárním a plošným používáním značných dávek. Některé země EU striktně odmítaly a stále odmítají užití neonikotinoidů od doby jejich zákazu v roce 2018 (tudíž od roku 2019 je možné užití jen s výjimkou). Mezi striktní odpůrci neonikotinoidního moření patří Itálie, Holandsko, Švédsko a Švýcarsko. Některé země byly v prvních 2 letech pro zákaz ve své zemi a následně pak pro rok 2021 povolily jejich užití. Typickými příklady jsou největší pěstitelské země EU, a to Francie a Německo, přidala se k nim i Velká Británie, která vystoupila z EU. Důvodem pro změnu postoje těchto zemí byl výrazný propad ve výnosech v roce 2020, kdy se např. Francie dostala na úroveň výnosu okolo 65 t/ha při 16 % cukernatosti. V roce 2019 se v zemích bez užití neonikotinoidů začaly šířit vlivem mšic virové žloutenky a v roce 2020 pak výnos v některých oblastech těchto zemí se propadnul i o více než 30 %. Situaci bylo nutné pro rok 2021 vyřešit. Řešením byl návrat k užití osvědčených neonikotinoidů, za které prozatím neexistuje adekvátní náhrada. Jsou tudíž nezastupitelné v agrotechnice.

Cukrovarnická kampaň v ČR

Přehled cukrovarů

Celkový počet cukrovarů pracujících v cukrovarnické kampani 2021/22 se od předchozího období nezměnil, tj. osm; tři v Čechách a pět na Moravě, jak uvádí následující tabulka.

Přehled cukrovarnických podniků se závody v ČR v cukrovarnické kampani 2021/22

Cukrovarnický podnik	Závod
Tereos TTD, a. s.	Dobruška
	České Meziříčí
Moravskoslezské cukrovary, s. r. o.	Hrušovany nad Jevišovkou
	Opava-Vávrovice
Hanácká potravinářská společnost s. r. o.	Prosenice
Litovelská cukrovarna, a. s.	Litovel
Cukrovar Vrbátky a. s.	Vrbátky
ED&F Man Ingredients s.r.o.	Zvoleněves

Pramen: SZIF.

Základní surovinou pro výrobu cukru v ČR je cukrová řepa, proto většina cukrovarnických podniků vyrábí cukr z této tradiční české plodiny. Od roku 2015 je schválen také podnik vyrábějící cukr z meziproduktů pocházejících z cukrové třtiny, společnost ED&F Man Ingredients s.r.o. s cukrovarem ve Zvoleněvsi. Podle odborné terminologie se jedná o suchou rafinerii cukru.

Nezměněna zůstala také základní vlastnická struktura majitelů řepných cukrovarů: fyzické osoby se podílejí na zhruba 18 % roční výroby prostřednictvím cukrovarů Litovel, Prosenice a Vrbátky, ostatní část, zhruba 82 %, připadá na nadnárodní cukrovarnické skupiny (německo-francouzský Tereos v Čechách a rakouskou Agrana na Moravě, obě po dvou cukrovarech). V rámci evropského cukrovarnictví je Tereos největším výrobcem cukru ve Francii a celkově čtvrtý v Evropě. Agrana, se sídlem v Rakousku, je dceřinou společností německé společnosti Südzucker, která je zároveň i největším evropským výrobcem cukru. Suchou rafinerii vlastní fyzické osoby.

Zhodnocení cukrovarnické kampaně 2021/22

Výrazně kladně odlišnými výsledky se do historie zapsala cukrovarnická kampaň 2021/22 v porovnání s předchozím ročníkem. Jak již naznačily předchozí informace o počasí a průběhu vegetace, ročník směřoval k velmi dobrým pěstitelským a zejména cukrovarnickým výsledkům. Byla to především kvalita cukrové řepy, která do značné míry předurčila průběh a výsledky cukrovarnické kampaně. Po poměrně dlouhé řadě všelijak extrémních ročníků (sucho, přemokření, škůdci, choroby či jejich kombinace) je možno o ročníku 2021/22 hovořit z hlediska pěstování řepy a výroby cukru jako o výborném. Jedním z markantních dokladů je výše vyrobeného cukru, která teprve potřetí od listopadu 1989 překonala hranici šesti set tisíc tun.

Druhým rokem do provozu cukrovarů zasáhla pandemie COVID-19, která znovu prověřila veškeré schopnosti majitelů a pracovníků na jednotlivých provozech a stanicích. Při již značných zkušenostech z předchozí „kovidní“ kampaně se celý proces zpracování řepy a výroby cukru podařilo zvládnout, aniž by to mělo nějaký zásadně negativní vliv na provoz továren.

Cukrová řepa zažila ve vegetačním období ve hrubém srovnání poměrně dobrý až příznivý vývoj srážek a teplot a nemusela tak čelit značným stresům, které byly tak typické pro předchozí ročníky. Také výskyt chorob a škůdců zcela zaostal za svým extrémním tlakem z předchozího roku a podařilo se tyto nepříznivé vlivy udržet až do sklizně na přijatelné úrovni. Proto řepa při přejímce v cukrovarech vykazovala příznivé vstupní hodnoty jak z pohledu pěstitelů – dodavatelů, tak z pohledu odběratelů – zpracovatelů.

Cukrovarnická kampaň 2021/22 začala zpracováním cukrové řepy 14. září 2021 a skončila po 147 dnech 7. února 2022, shodně ve stejný den jako předchozí ročník. Průměrná délka kampaně dosáhla 123,9 dne.

Tradičně určitá část skladované řepy byla pro delší dobu skladování zakryta materiálem na ochranu před vlivy počasí. Zakryto tak bylo řezanou slámou nebo textilií opět několik stovek tisíc tun řepy.

Celkem bylo zpracováno na cukr v ČR 3 952 923 tun skutečné hmotnosti cukrové řepy, tj. 4 506 332 tun standardní jakosti z plochy 57 996 ha. Průměrný hektarový výnos bulev dosáhl hodnoty 68,16 t/ha (77,70 t/ha při standardní jakosti). Mimo cukrovou řepu určenou k výrobě cukru bylo zpracováno více než 397 tis. tun cukrové řepy standardní jakosti k výrobě kvasného lihu. Celkem pro potřebu ČR bylo z celkové plochy 63 916 ha zpracováno 4 350 016 tun skutečné hmotnosti, tj. 4 966 463 tun standardní jakosti.

Již stabilní součástí zpracování řepy je její zpracování také z okolních států, a tak kromě smluvně zajištěné cukrové řepy na pozemcích v ČR i v kampani 2021/22 byla zpracována cukrová řepa takřikajíc od sousedů. Rovněž tak kromě zpracované cukrové řepy pro vlastní potřebu byla i v kampani 2021/22 zpracována řepa na cukr v rámci dohody o provedení práce pro cukrovarnické podniky v jiných členských státech, a to v celkovém množství 124,7 tis. tun.

Cukernatost řepy zaznamenala velký meziroční nárůst o 2,4 % na celkových 18,24 %. Je to v poslední dekádě nejvyšší hodnota, přičemž výsledek z předchozí kampaně je ve stejném období nejhorší. Vyšší cukernatost se vyskytovala v Čechách, nižší na Moravě. Celkově však tak vysoká hodnota spolu s dobrou technologickou jakostí řepy měly podstatný vliv na další výrobní ukazatele a výsledky v cukrovarech.

V cukrovarnické kampani 2021/22 výroba cukru pro potřebu ČR v tuzemských řepných cukrovarech meziročně stoupla zcela bezprecedentním způsobem o 117 416 tun na 623 740 tun. Je to prakticky o dvacet tři procent a jedná se o druhou největší výrobu cukru po roce 1989. Pro jiné členské státy EU bylo v rámci dohody o provedení práce vyrobeno ještě dalších 18 770 tun cukru. Celkem tak bylo ve fyzickém množství v ČR vyrobeno 642 510 tun cukru.

S výrazným zvýšením cukernatosti logicky narostly i další sledované výkonnostní parametry. Průměrný výtěžek dosáhl za kampaň průměru 15,78 %, tj. o 2,26 % více oproti minulé sezóně. Výnos polarizačního cukru se zvednul o 2,52 t/ha na celkových 12,43 t/ha. Obdobný výsledek zaznamenala i základní srovnávací veličina řepařství a cukrovarnictví, výnos bílého cukru. Ta po třech hubených sezónách překonala desetinou hranici a skončila výsledkem 10,75 t/ha.

Cukrová řepa z kampaně 2021/22 byla také zpracována pro výrobu kvasného lihu. Tento líc byl dále použit pro polotovary nebo konečné výrobky jako líc potravinářský pitný a líc určený například pro využití při výrobě paliv. Potřebnou cukrovou řepu přímo zpracovává jediný lihovar v ČR v Dobrovici s kapacitou roční výroby až 1 mil. hl lihu. Ostatní průmyslové lihovary v ČR zpracovávají melasu, obiloviny nebo kukuřici.

Výroba melasy z tuzemských cukrovarů skončila na hodnotě 150 808 tun (bilanční hodnota 50 % polarizace). Celková potřeba v tuzemsku je kryta buď uvedeným množstvím nebo nákupem mimo ČR.

Bilanční statistika komodity cukr-cukrová řepa v ČR

	Parametr	Jedn.	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
1	Počet pěstitelů		712	723	758	746	834	867	856	908	891	943	970
2	Průměrná plocha na 1 pěstitele	ha	81	83	83	84	70	70	77	73	67	66	65
3	Počet prodaných výsevních jednotek osiva v ČR	ks	68 528	80 485	80 071	76 655	70 922	73 012	80 036	78 694	71 042	71 625	73 805
4	Osevní plocha pro výrobu cukru	ha	46 886	49 235	49 702	48 506	43 252	51 353	58 300	57 924	56 249	57 117	57 685
5	Začátek cukrovarnické kampaně		08.09.2011	17.09.2012	24.09.2013	08.09.2014	21.09.2016	08.09.2016	06.09.2017	12.09.2018	10.09.2019	11.09.2020	14.09.2021
6	Konec cukrovarnické kampaně		23.01.2012	19.01.2013	26.01.2014	03.03.2015	16.01.2016	01.02.2017	28.01.2018	07.02.2019	18.01.2020	07.02.2021	07.02.2022
7	Počet činných řepných cukrovarů		7	7	7	7	7	7	7	7	7	7	7
8	Celková délka kampaně	dny	138	125	125	177	118	147	147	149	131	150	147
9	Průměrná délka kampaně	dny	114	111,3	107,5	140,5	97	116,7	122	115,3	106,3	121,4	123,9
10	Sklizňová plocha cukrové řepy pro výrobu cukru	ha	50 184	51 727	52 691	53 771	44 925	52 340	58 122	60 199	57 538	59 854	57 996
11	Celkové množství zpracované řepy na cukr ČR	t	3 576 082	3 474 009	3 308 496	4 200 019	2 740 921	3 728 000	4 292 647	3 494 896	3 501 228	3 744 458	3 952 923
12	Výnos bulev pro výrobu cukru	t/ha	71,26	67,16	62,79	78,11	60,94	71,23	73,86	58,06	60,85	62,56	68,16
13	Cukernatost	%	17,32	17,00	17,59	15,91	18,20	18,20	17,50	18,13	16,91	15,84	18,24
14	Výnos polarizačního cukru	t/ha	12,34	11,42	11,04	12,42	11,09	12,96	12,98	10,52	10,29	9,91	12,43
15a	Výroba bílého cukru v ČR vyrobeného v ČR	t	564 440	535 462	512 316	591 440	451 877	592 656	636 002	572 798	509 057	506 324	623 740
15b	Výroba bílého cukru ČR vyrobeného v EU mimo ČR++	t	51 000	30 000	27 000	4 975	4 000	-	-	-	-	-	-
16	Výnos bílého cukru	t/ha	11,25	10,35	9,72	11,00	10,05	11,34	10,98	9,52	8,85	8,46	10,75
17	Výtěžek bílého cukru z řepy	%	15,78	15,41	15,48	14,08	14,65	15,93	14,82	16,39	14,54	13,52	15,78
18	Sklizňová plocha v ČR pro jiné využití	ha	9 059	9 605	9 287	12 385	8 687	8 605	8 162	5 952	3 092	2 351	5 920
19	Množství zprac. řepy v ČR pro jiné využití	t	740 098	763 056	632 624	1 015 860	625 261	689 000	684 040	311 225	188 477	142 043	397 093
20	Sklizňová plocha řepy celkem (ř. 9+18)	ha	59 243	61 332	61 978	66 156	53 612	60 945	66 304	66 151	60 630	62 205	63 916

Pramen: MZe ve spolupráci se SZIF a ČMCS.

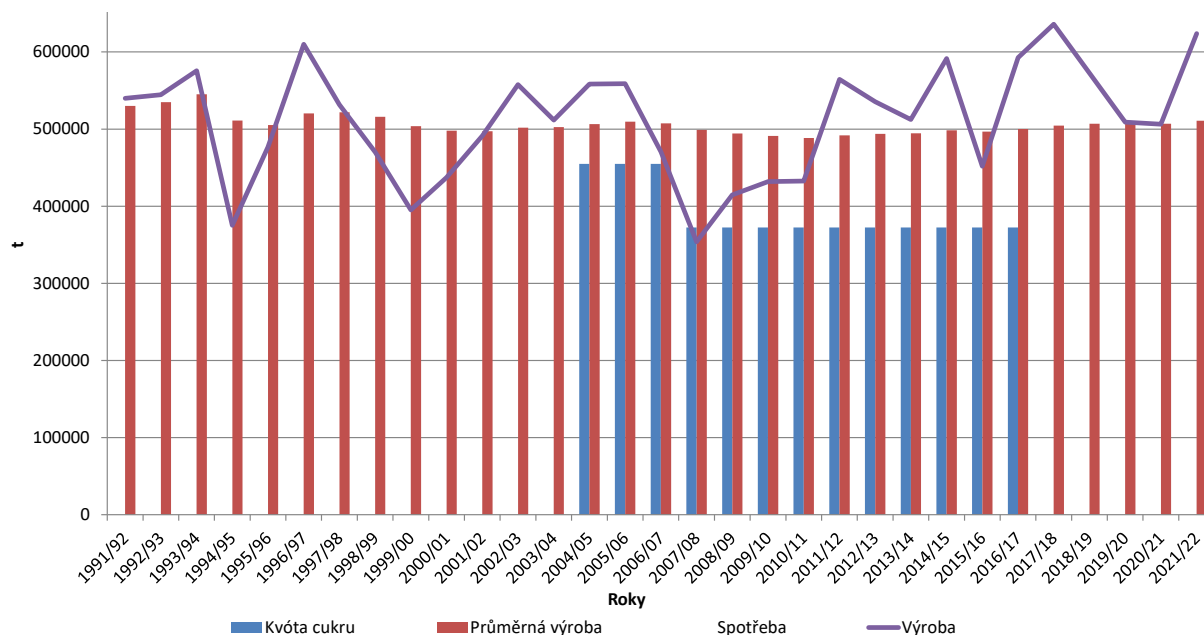
Poznámka: Statistika komodity cukr-cukrová řepa vychází z předpisů ES k regulaci trhu a proto je metodicky odlišná od statistiky ČSÚ. Řádka 1–3 a 20 celkové údaje, 4–17 pouze k výrobě cukru, 18–19 pouze k výrobě kvasného lihu.

+ Z toho bylo 166 ha využito pro produkci průmyslového cukru.

++ Výroba cukru v rámci dohody o provedení práce podnikem podle čl. 6, odst. 3 NK č. 952/2006; uvedenou hodnotu nelze matematicky spojit s ostatními.

Z grafu výroby cukru v ČR trvale plyne základní informace o soběstačnosti cukru ČR. Meziroční výkyvnost, případně výkyvnost mezi obdobími je běžným jevem, ale rozestup hodnot výroby a spotřeby je trvale dostatečný. Příčin výkyvů výroby je celá řada, mezi hlavní lze počítat vliv počasí a změnu klimatu směrem do extrémnějších projevů srážek a teplot. Dalším ovlivňujícím prvkem je trh s cukrem bez regulace kvótovým systémem. Spotřeba, jako meziročně prakticky bezvýkyvná veličina, je odhadována okolo 35–38 kg/osobu/rok (dlouhodobý průměr) s mírně klesající tendencí. Kvóta cukru ČR se od roku 2008/09 až do zrušení neměnila a její výše 372 459 tun odpovídala velmi zhruba spotřebě.

Výroba, průměrná výroba, kvóta a spotřeba cukru v ČR od roku 1991

Pramen: MZe.

Poznámka: Kvótový systém EU fungoval v ČR od řepné kampaně 2004/05 do 2016/17.

Plochy cukrové řepy v ČR podle jednotlivých krajů (ha)

Oblast	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
ČR	58 328	61 161	62 401	62 959	57 212	60 735	66 101	64 760	59 212	59 684	61 234
Hl. m. Praha	204	360	296	362	301	297	253	310	276	273	222
Středočeský	16 995	17 096	17 319	17 660	15 923	16 435	17 846	17 890	16 936	16 142	16 903
Jihočeský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Plzeňský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Karlovarský	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Ústecký	2 565	2 539	2 824	3 290	2 951	3 195	4 260	4 189	4 161	4 049	3 988
Liberecký	643	750	879	847	880	894	886	812	786	784	822
Královéhradecký	10 976	11 248	11 286	11 194	9 916	10 661	11 316	10 893	10 244	10 765	11 398
Pardubický	3 229	3 636	3 664	3 680	3 492	3 595	4 149	4 235	3 674	3 741	4 200
Vysočina	212	219	297	306	294	335	352	210	220	174	183
Jihomoravský	5 134	5 091	5 475	5 417	4 837	5 390	5 250	5 073	3 917	4 149	3 803
Olomoucký	10 201	11 749	11 898	12 018	11 021	11 326	12 140	12 330	11 566	11 721	11 528
Zlínský	1 246	1 524	1 862	1 809	1 596	1 773	1 999	1 952	1 640	1 640	2 000
Moravskoslezský	6 923	7 219	6 602	6 377	6 400	6 834	7 379	6 868	5 992	6 245	6 186

Pramen: ČSÚ.

Vývoj sklizňových ploch a výroba cukrové řepy podle údajů ČSÚ^{1,2}

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Sklizňová plocha (tis. ha)	56,4	58,3	61,2	62,4	63,0	57,6	60,7	66,1	64,8	59,2	59,7	61,2
Produkce (tis. t)	3 065	3 899	3 373	3 743	4 425	3 421	4 118	4 400	3 724	3 661	3 671	4 145
Výnos (t/ha)	54,36	66,84	55,15	60,00	70,28	59,38	67,81	66,56	57,51	61,84	61,51	67,69

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: ¹ Sklizňové plochy ČSÚ monitoruje podle jiné metodiky než MZe (a bez provázání na výrobu cukru), proto jsou hodnoty produkce i výnosů rozdílné.

² Plocha řepy celkem pro veškeré využití.

Vývoj poměru ploch cukrové řepy v Čechách a na Moravě podle údajů ČSÚ^{1,2} (%)

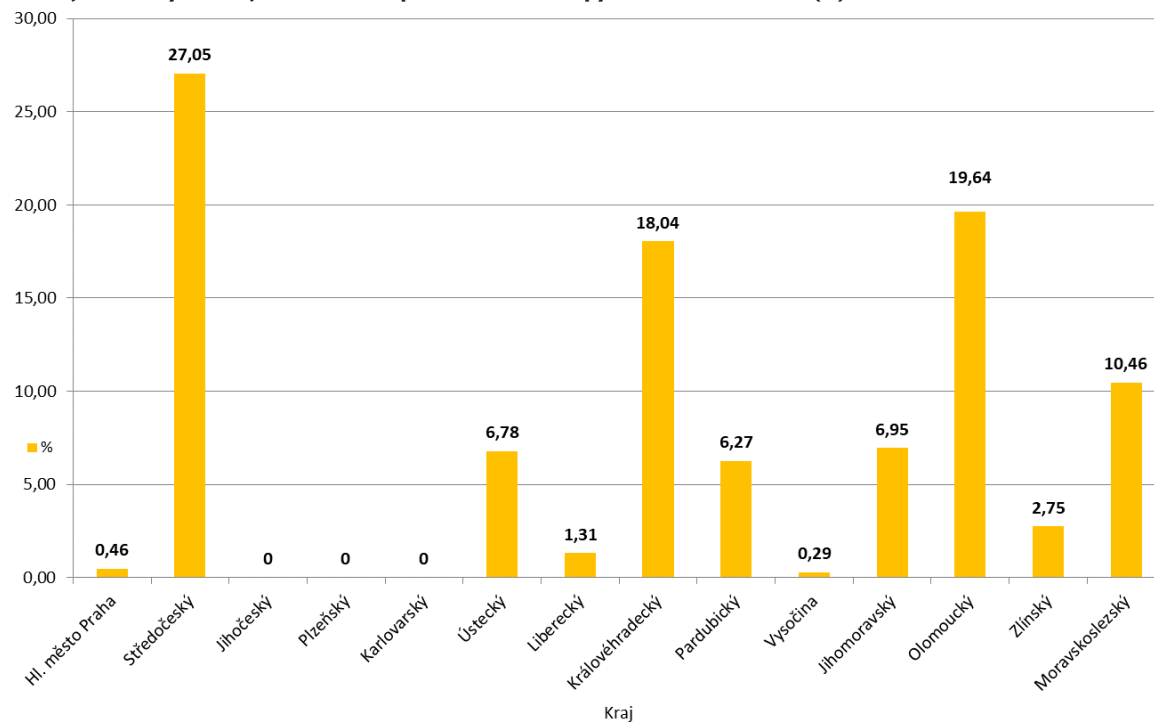
Rok	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	Ø
Čechy	58,76	57,06	55,16	53,50	53,29	54,28	53,79	59,28	59,39	59,76	60,32	59,70	58,17	58,60	59,31	58,59	57,42	59,59	59,51	61,09	60,20	61,59	58,11
Morava a Slezsko	41,24	42,94	44,84	46,50	46,71	45,72	46,21	40,72	40,61	40,24	39,68	40,30	41,83	41,40	40,69	41,41	42,58	40,41	40,49	38,91	39,80	38,41	41,97

Pramen: ČSÚ.

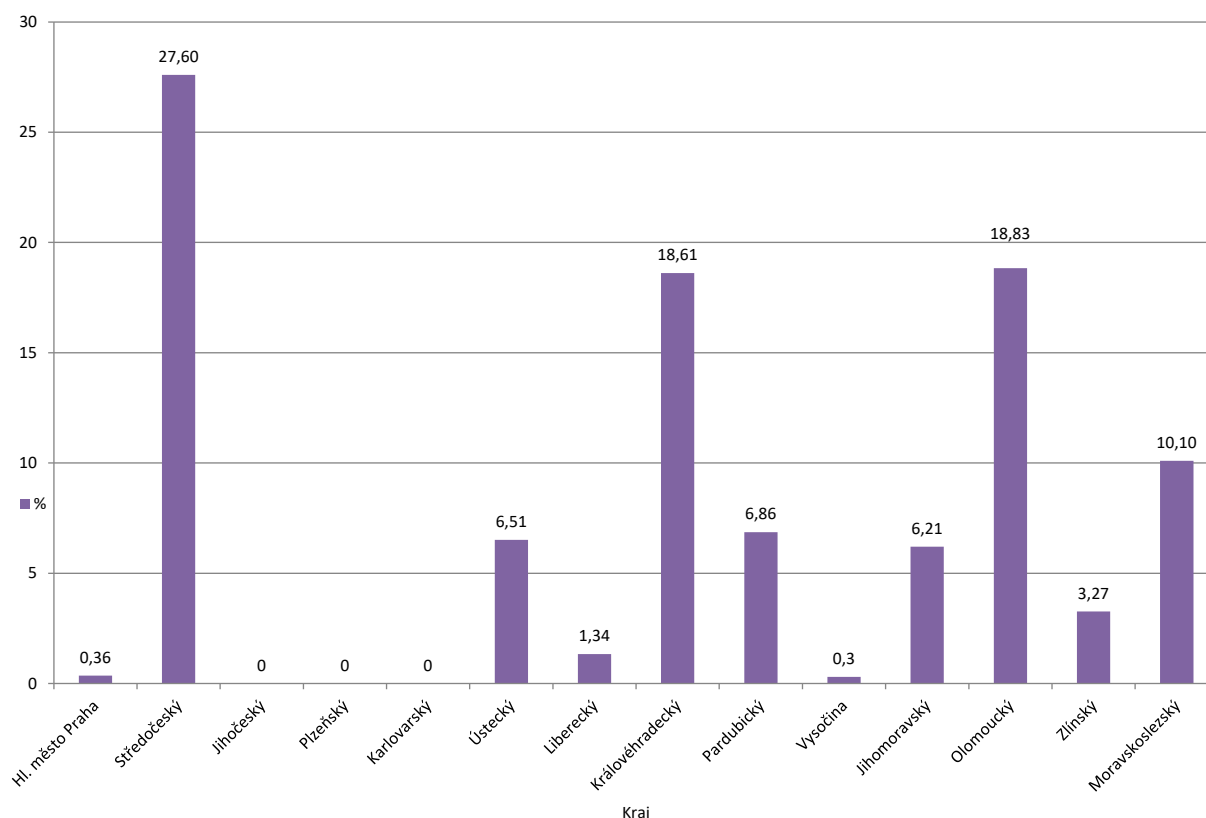
Poznámka: ¹ Sklizňové plochy ČSÚ monitoruje podle jiné metodiky než MZe (a bez provázání na výrobu cukru), proto jsou hodnoty produkce i výnosů rozdílné.

² Plocha řepy celkem pro veškeré využití.

Podíl jednotlivých krajů na celkové ploše cukrové řepy v ČR v roce 2020 (%)

Pramen: ČSÚ.

Podíl jednotlivých krajů na celkové ploše cukrové řepy v ČR v roce 2021 (%)

Pramen: ČSÚ.

Prodej cukru z cukrovarů v ČR v letech 2020/21 až 2021/22

Po skončení kvótového systému pokračuje monitoring prodeje cukru z cukrovarů ve zjednodušené podobě v důsledku zrušení řady položek charakteristických právě pro kvótový systém (např. cukr nad kvótu, průmyslový cukr apod.). Monitoring od 1. října 2017 pokračuje v sestavě 4 položek, jak je uvedeno v tabulce o pohybu cukru v roce 2020/21 a 2021/22. Tyto položky jsou totožné s položkami v předchozím hospodářském roce, proto umožňují časovou návaznost.

Hospodářský rok 2020/21 přinesl mírné zvýšení prodeje cukru na trhu ČR o 8 191 tun (o 2,6 %), poněkud větší snížení prodeje na trhy v EU o 24 006 tun (o 10,1 %) a další propad prodeje mimo EU o 2 561 tun (o 50,5 %). Prodat cukr mimo EU byl stále větší problém zejména z důvodu propadu ceny cukru o cca 40 % po zrušení kvót a jejího extrémně pozvolného zotavování vlivem nadvýroby v různých rozhodujících částech světa, tím pádem vlivem větších zásob. Dále k tomu přispěly zdražující se energie, náklady na dopravu, za práci apod. A ČR musí překonávat ještě jednu překážku, a sice, že neleží na břehu moře, ale uprostřed Evropy. Avšak již v průběhu roku 2020/21 bylo zaznamenáno zlepšování celkové situace vlivem snížení výroby cukru v EU a nezvyšujícího se dovozu cukru do EU.

V rámci hospodářského roku 2021/22 vzrostl prodej cukru na trhu ČR o 36 281 tun (o 11,4 %), došlo také k výraznému zvýšení prodeje na trhu EU o 68 068 tun (o 31,9 %) a k dalšímu propadu prodeje cukru mimo EU o 1 614 tun (o 64,3 %). Údaje odráží zotavování cen cukru v rámci EU.

Pohyb cukru a zásob u výrobců cukru v ČR v roce 2020/21 (t, hodnota bílého cukru)

2020/2021	2020			2021									Celkem
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
Prodej na trhu ČR	28 782	26 489	22 216	23 552	20 103	26 231	21 718	26 378	30 070	29 586	30 511	31 502	317 139
Prodej na trhu EU	18 600	16 001	10 962	13 312	16 548	19 340	16 280	18 898	20 849	20 362	20 852	21 237	213 240
Prodej na trhu mimo EU	354	213	60	525	60	83	705	226	83	60	60	83	2 511
Zásoba	149 576	258 527	338 877	370 308	336 590	291 908	254 313	209 585	159 934	110 565	60 016	57 596	

Pramen: SZIF.

Poznámka: Celková výroba včetně cukru vyrobeného mimo ČR za rok 2020/21.

Pohyb cukru a zásob u výrobců cukru v ČR v roce 2021/22 (t, hodnota bílého cukru)

2021/2022	2020			2021									Celkem
	X	XI	XII	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	
Prodej na trhu ČR	29 459	33 990	23 226	22 749	21 318	36 009	25 215	30 216	33 973	28 590	37 547	31 128	353 420
Prodej na trhu EU	18 821	21 255	21 450	19 262	17 964	30 021	19 799	23 663	24 250	26 582	33 677	24 563	281 308
Prodej na trhu mimo EU	97	364	436	0	0	0	0	0	0	0	0	0	897
Zásoba	172 677	279 436	386 778	441 673	405 842	341 135	296 984	244 159	187 157	132 590	62 514	59 052	

Pramen: SZIF.

Bilance cukru v ČR

Hospodářský rok 2021/22 – odhad

Dosavadní vývoj všech hodnot rozhodných pro bilanci roku 2021/22 nasvědčuje tomu, že by nemělo dojít k zásadním změnám ani výkyvům. Zvýšila se výroba cukru a mírně posílil celkový dovoz cukru. Vývoz cukru stagnuje. Prozatím tedy průběh hospodářského roku 2021/22 směřuje k podobnému závěru, jako rok předchozí – s nabídkou okolo 1 030 tis. tun, konečnými zásobami okolo 60 tis. tun a poptávkou okolo 970 tis. tun cukru.

Bilance cukru včetně cukru ve výrobcích substituentů (tis. t, hodnota bílého cukru)

Ukazatel	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22
Počáteční zásoba	70,9	94,4	75,0	70,3	116,1	57,9	86,6	114,4	61,6	69,8	59,1
Výroba cukru z řepy	564,5	535,5	512,3	591,4	451,9	592,7	636,0	572,8	509,1	506,3	560,0
Dovoz celkem	305,6	294,0	370,1	426,4	333,1	289,4	286,8	369,7	353,0	364,5	409,1
– dovoz cukru	86,0	84,0	112,7	133,5	109,0	81,8	74,0	97,5	130,2	111,5	101,8
– ve výrobcích	219,6	210,0	257,4	292,9	224,1	207,6	212,8	272,3	222,8	253,1	307,3
Celková nabídka	940,9	923,8	957,4	1 088,1	901,1	939,9	1 009,4	919,9	920,7	940,6	1 028,1
Domácí spotřeba	497,9	518,8	418,2	437,9	351,4	363,2	390,0	377,9	390,0	330,5	414,8
Vývoz celkem	348,6	330,0	468,9	534,1	491,8	490,2	505,0	480,4	460,9	551,1	551,1
– vývoz cukru	227,5	215,0	313,3	346,9	305,2	318,7	330,0	303,5	272,3	253,1	339,8
– ve výrobcích	121,1	115,0	155,6	187,2	186,7	171,4	175,0	183,5	188,3	195,0	211,2
Celková poptávka	846,5	848,8	887,1	972,0	843,2	853,3	895,0	858,3	850,9	881,6	965,8
Konečná zásoba	94,4	75,0	70,3	116,1	57,9	86,6	114,4	61,6	69,8	59,1	62,3

Pramen: MZe, ČSÚ a SZIF.

ZAHRANIČNÍ OBCHOD

Zahraniční obchod s cukrem

V posledních deseti letech se dovoz cukru (KN 1701) dostal na nejnižší hodnotu v roce 2016/17. Celá dekáda je charakterizována dvěma periodami nárůstu dovozu. V hospodářském roce 2019/20 se po předešlých dvou letech, kdy se výroba pohybovala pod hranicí 100 tis. tun, dovoz vyšplhal až na 130,2 tis. tun. Nejvíce cukru se do ČR dovezlo z okolních členských států – Německa, Rakouska, Polska a Slovenska. Ze třetích zemí se do EU dovezlo nejvíce cukru z Argentiny, Indie, Kolumbie a Kuby. Obecně vzato dlouhodobě dominují dodávky ze zemí EU nad dodávkami cukru ze třetích zemí. V hospodářském roce 2021/22 je dovoz cukru (KN 1701) v obdobné výši jako předchozí rok.

Vývoz cukru (KN 1701) se v roce 2019/20 poprvé po šesti hospodářských letech od roku 2012/13, snížil pod hranici 300 tis. tun na 272,3 tis. tun. Nejvíce ČR vyvážela do Rakouska, Maďarska, Slovenska a Polska. Mimo EU ČR vyvezla pouze malé množství cukru – do Kuvajtu, Norska, Ruska a Gambie. Téměř veškerý vývoz cukru z ČR mířil do ostatních členských států EU. Do třetích států bylo prodáno jen minoritní množství. V hospodářském roce 2021/22 vývoz cukru (KN 1701) vystoupal na 339,8 tis. tun.

Průměrná cena dovezeného cukru (KN 1701) v roce 2021/22 dosáhla 14,97 Kč/kg, o 2,31 Kč/kg více než předešlý hospodářský rok. Průměrná vývozní cena cukru (KN 1701) v roce 2021/22 skončila na hodnotě 14,18 Kč/kg, o 1,53 Kč/kg více než předchozí hospodářský rok.

Dovoz a vývoz cukru (KN 1701) a cukru ve výrobcích (tis. t, hodnota bílého cukru)

Kategorie /Rok	2009/10	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	Celkem
Dovoz 1701	90,5	76,5	86,0	84,0	112,7	133,5	109,0	81,8	99,3	97,5	130,2	111,5	101,8	1 314,2
Dovoz bez 1701	209,5	247,2	219,6	210,0	257,4	292,9	224,1	207,6	290,8	272,3	222,8	253,1	307,3	3 214,5
Dovoz celkem	300,0	323,7	305,6	294,0	370,1	426,4	333,1	289,4	390,1	382,3	353,0	364,5	409,1	4 541,3
Vývoz 1701	213,3	164,5	227,5	215,0	313,3	346,9	305,2	318,7	317,7	303,5	272,3	253,1	339,8	3 590,9
Vývoz bez 1701	138,7	125,1	121,1	115,0	155,6	187,2	186,7	171,4	189,1	183,5	188,3	195,0	211,2	2 167,9
Vývoz celkem	352,0	289,6	348,6	330,0	468,9	534,1	491,9	490,1	506,8	487,0	460,7	448,0	551,1	5 758,8
Saldo cukr	122,8	88,0	141,5	131,0	200,6	213,4	196,2	236,9	218,4	206,1	142,2	141,6	238,0	2 276,7
Saldo výrobků	-70,8	-122,1	-98,5	-95,0	-101,8	-105,7	-37,4	-36,2	-101,7	-88,8	-34,5	-58,1	-96,1	-1 046,6
Saldo celkem	52,0	-34,1	43,0	36,0	98,8	107,7	158,8	200,7	116,7	104,7	107,7	83,5	142,0	1 217,5

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Hospodářský rok I. 10.–30. 9.

Finanční saldo dovozu a vývozu cukru (mil. Kč)

Rok	2010/11	2011/12	2012/13	2013/14	2014/15	2015/16	2016/17	2017/18	2018/19	2019/20	2020/21	2021/22	Celkem
Dovoz	1 168,1	2 005,4	2 157,5	1 839,4	1 504,6	1 409,7	1 407,7	1 160,8	1 179,8	1 452,6	1 411,7	1 524,1	18 221,4
Vývoz	2 436,8	5 263,2	4 950,0	4 322,8	3 683,1	3 661,2	4 155,6	3 308,8	3 196,3	3 358,5	3 202,0	4 820,3	46 358,6
Saldo cukr	1 268,7	3 257,8	2 792,5	2 483,4	2 178,5	2 251,5	2 747,9	2 148,0	2 016,5	1 905,9	1 790,3	3 296,2	28 137,2

Pramen: ČSÚ.

Poznámka: Hospodářský rok I. 10.–30. 9.

Finanční saldo dovozu a vývozu cukru bez cukru ve výrobcích je klíčovým prvkem obchodní bilance. V roce 2021/22 došlo ke zvýšení objemu finančních prostředků vynaložených na dovoz cukru o 112,4 mil. Kč. Na druhé straně se také zvýšil objem finančních prostředků, za které byl cukr prodán z ČR, a to o 1 618,3 mil. Kč. Celkové finanční saldo roku 2021/22 skončilo opět kladným výsledkem 3 296,2 mil. Kč. Je to o 1 505,9 mil. Kč více než v předchozím roce. Je to poprvé od hospodářského roku 2011/12, kdy se saldo dostalo nad tři miliardy korun.

Zahraniční obchod se substituenty cukru

Substituenty cukru jsou výrobky, které se používají jako náhradní sladidlo za bílý cukr (čistou sacharózu). Jak pro výrobky s obsahem cukru, tak i pro substituenty jsou stanoveny koeficienty úřadem Eurostat, které vyjadřují průměrný procentuální obsah přidaného cukru v daném výrobku. Z hlediska cukrovarnického průmyslu jsou významnou komoditou, protože jejich zvýšený dovoz může negativně ovlivňovat bilanci komodity cukr. Na rozdíl od zahraničního obchodu s cukrem má ČR každoročně vysoké záporné saldo obchodu s výrobky s obsahem cukru a substituenty cukru. Hlavní příčinou této skutečnosti je, že převážná většina substituentů cukru se v ČR vůbec nevyrábí.

Stoupající trend dovozu isoglukózy pokračoval i v roce 2020 a 2021, kdy došlo opět k nárůstu dovozu. V meziročním srovnání je to nárůst 28,8 % u položky dovozu isoglukózy celkem. Isoglukóza se dováží především z Maďarska, Slovenska a Rakouska.

Další sledovaná položka, sirupy z isoglukózy, vykazovala do roku 2019 stabilní úroveň. V roce 2020 a 2021 však došlo ke skokovému navýšení dovozu. V roce 2020 se dovezlo do ČR 3 578 tun a v roce 2021 dokonce 4 269 tun. Meziroční nárůst je tedy o 19,3 %.

Potravinové přípravky po kratším období nárůstu v posledních dvou letech vykazují hodnoty okolo 16,5 tis. tun, což je sice více než před pěti a více lety, ale alespoň v současnosti tak se zastavil skokový nárůst dovozu této položky v roce 2018.

Dovoz vybraných substituentů cukru do ČR (t, čistého cukru)

CN		2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
17 023 010	Isoglukóza, fruktóza 0–20 %	333	1 944	2 373	739	400	411	768	519	371	249	1 155
17 024 010	Isoglukóza, fruktóza 20–50 %	51 217	26 114	36 251	44 796	42 887	40 226	37 987	32 755	34 485	41 649	59 083
17 026 010	Isoglukóza, fruktóza nad 50 %	7 871	4 167	4 628	17 996	30 986	10 022	16 011	18 520	23 308	25 360	26 423
	Isoglukóza celkem	59 421	32 236	43 251	63 531	74 273	50 659	54 766	51 794	58 163	67 258	86 660
17 029 099	Cukry ostatní	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2106 9030; 9059	Sirupy z isoglukózy a ostatní sirupy	1 363	1 798	1 813	1 438	1 214	1 139	1 117	1 424	1 383	3 578	4 269
21 069 098	Potr. přípravky	9 168	10 096	11 613	12 139	12 398	11 947	16 272	21 613	16 882	16 365	16 722

Pramen: ČSÚ.

Zahraniční obchod se zpracovanými výrobky

Cukr obsažený v cukrovinkách představuje jeden z důležitých ukazatelů bilance cukru v ČR. Jedná se o nemalé objemy cukru, které putují oběma směry přes české hranice a mají značný vliv na užití tuzemského cukru. Cukrovinky patří mezi trvalé součásti tradiční potravinářské výroby.

U dovozu sledovaných položek v roce 2020 pokračoval trend mírného snižování dovážených objemů jak výrobku, tak samotného cukru. V roce 2021 došlo naopak k mírnému nárůstu dovozu položek jak u výrobků, tak i u cukru.

V roce 2021 tradičně hmotnostně největší položkou dovozu jsou potravinové přípravky s objemem okolo 140 tis. tun, v přepočtu zhruba 43 tis. tun cukru. Následují čokoláda v množství okolo 94 tis. tun, v přepočtu okolo 29 tis. tun cukru a trvanlivé pečivo v objemu okolo 63 tis. tun, v přepočtu cca 16 tis. tun cukru. Ostatní položky jsou objemem dováženého cukru v řádech jednotek tisíc tun. Jsou to všechno položky, které se dříve v tuzemsku vyráběly, nebo se jejich výroba mohla rozvinout, ale nestalo se tak.

Dovoz cukru ve výrobcích v období let 2017–2020 klesal, což je příznivý trend. Meziročně dovoz cukru klesl v roce 2018 o 24,1 % na 128,2 tis. tun, v roce 2019 o 3,4 % na 123,9 tis. tun, v roce 2020 o 1,5 % na 122,0 tis. tun cukru. V roce 2021 dovoz cukru ve výrobcích naopak meziročně mírně vzrostl na 132,0 tis. tun cukru, tzn. meziroční nárůst o 8,2 %.

Vývoz sledovaných položek ve stejném období zaznamenal nárůst u cukrovinek, čokolády, trvanlivého pečiva, potravinových přípravků a ovocných šťáv, u ostatních položek došlo k mírnému poklesu vývozu. Právě pečivo je objemem kolem 130 tis. tun, v přepočtu asi 35 tis. tun cukru největší sledovanou položkou. Ostatní položky se pohybovaly na svém průměru a nijak nevybočovaly z trendu předchozích let.

Vývoz cukru ve sledovaných položkách byl v období let 2017–2021 kolísavý. Nejprve výrazně klesl o 18,3 % na 124,2 tis. tun, pak se zvýšil o 8,3 % na 135,4 tis. tun, poté opět klesl o 3,6 % na 130,5 tis. tun a v roce 2021 stoupl na 136,1 tis. tun cukru, tzn. o 4,3 %.

Balance sledovaných čtyř let skončila převážně v kladných číslech. Pouze v jednom roce skončila v záporných číslech (2018 s -4 tis. tun cukru), tři roky skončila v kladných číslech (2019 s +11,5 tis. tun, 2020 s +8,5 tis. tun cukru a 2021 s +4,1 tis. tun cukru). Větší užití cukru, ale třeba i cereálií v tuzemsku je cesta správným směrem z důvodu využití tuzemské půdy, surovin, práce a z důvodu snížení tlaku na životní prostředí ve vazbě na uhlíkovou stopu atp.

Dovoz (výběr nejdůležitějších položek)

CN	Název		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1704	Cukrovinky	tis. t	18,1	21,8	24,4	24,7	25,6	26,5	27,2	27,8	25,9	27,6
		tis. t cukru	10,7	12,8	14,4	14,7	15,3	15,8	16,2	16,5	15,3	16,3
1806	Čokoláda	tis. t	73,1	82,7	78,0	81,8	88,1	81,8	85,7	89,1	86,4	94,1
		tis. t cukru	24,8	27,9	26,2	27,3	26,9	25,6	26,5	27,1	26,3	28,7
0402+0403	Mléčné výrobky	tis. t	36,3	32,5	32,9	32,9	30,2	30,3	33,6	28,9	28,8	29,1
		tis. t cukru	5,9	5,7	5,8	6,0	5,9	5,5	6,1	5,4	5,1	5,2
1905	Trvanlivé pečivo	tis. t	72,2	84,0	80,1	80,8	87,8	159,2	67,2	70,0	62,1	62,9
		tis. t cukru	19,9	23,5	22,6	23,8	25,4	68,4	16,5	15,5	15,5	15,7
1901+2106	Potravinové přípravky	tis. t	87,1	101,3	99,9	101,4	110,6	120,1	144,7	129,8	132,9	139,6
		tis. t cukru	25,3	29,4	28,7	29,3	32,1	35,6	42,4	39,0	40,8	43,2
2008+2007	Konzervované ovoce	tis. t	27,8	28,9	25,9	26,1	24,9	37,7	37,8	37,1	36,7	38,9
		tis. t cukru	5,3	5,6	5,7	5,6	5,2	7,1	7,4	7,7	8,1	9,6
2105	Zmrzlina	tis. t	20,5	20,3	17,5	23,4	24,5	20,6	26,0	26,0	26,7	29,4
		tis. t cukru	4,1	4,1	3,5	4,7	4,8	4,1	5,2	5,2	5,4	5,9
2009	Ovocné šťávy	tis. t	19,7	20,8	19,4	23,6	26,8	35,3	43,5	42,5	43,4	50,3
		tis. t cukru	2,7	2,5	2,4	3,0	4,3	6,9	7,9	7,5	5,5	7,4

Pramen: ČSÚ, ÚZEI, MZe.

Vývoz (výběr nejdůležitějších položek)

CN	Název		2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
1704	Cukrovinky	tis. t	40,3	52,7	57,3	62,7	64,3	62,7	62,8	67,4	57,6	64,2
		tis. t cukru	24,0	31,3	34,2	37,3	38,3	37,4	37,4	40,2	34,3	38,3
1806	Čokoláda	tis. t	39,0	54,8	55,7	62,9	63,6	55,4	56,0	57,9	57,2	58,8
		tis. t cukru	13,1	18,3	18,4	20,5	20,7	17,5	17,2	17,8	17,3	17,4
0402+0403	Mléčné výrobky	tis. t	38,2	39,4	37,4	37,9	37,4	36,7	36,1	34,8	34,0	32,5
		tis. t cukru	4,9	5,2	4,9	5,1	5,2	5,2	4,9	4,8	4,7	4,4
1905	Trvanlivé pečivo	tis. t	54,1	89,3	84,5	93,8	127,2	162,6	113,3	124,0	123,9	129,9
		tis. t cukru	15,6	26,2	24,9	27,7	36,7	58,2	30,2	33,0	32,9	34,5
1901+2106	Potravinové přípravky	tis. t	30,1	47,8	51,2	57,1	52,2	60,8	67,2	84,4	84,7	87,7
		tis. t cukru	11,0	16,0	16,4	18,2	16,7	19,4	21,0	26,4	27,1	28,2
2008+2007	Konzervované ovoce	tis. t	12,4	13,8	13,8	14,8	21,5	27,1	25,0	24,5	24,2	21,0
		tis. t cukru	4,1	4,6	4,6	4,1	4,8	10,5	9,3	9,3	9,6	7,4
2105	Zmrzlina	tis. t	4,4	8,7	13,1	8,1	10,5	12,8	13,5	13,0	13,0	12,9
		tis. t cukru	0,9	1,7	2,6	1,6	2,1	2,6	2,7	2,6	2,6	2,6
2009	Ovocné šťávy	tis. t	9,5	7,9	6,0	6,0	5,9	6,6	6,7	6,5	7,9	10,3
		tis. t cukru	1,5	1,1	1,1	1,0	0,9	1,3	1,5	1,3	2,0	3,3

Pramen: ČSÚ, ÚZEI, MZe.

Vydalo: Ministerstvo zemědělství
Těšnov 65/17, 110 00 Praha 1
internet: www.eagri.cz
e-mail: info@mze.cz

ISBN 978-80-7434-683-5

Praha 2022